

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas förslagen i budgetpropositionen för år 2002 om anslagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård samt 40 motionsyrkanden. Riksdagen har den 21 november 2001 bestämt utgiftsramen för utgiftsområdet till 3 124 600 000 kr.

De av riksdagen antagna 15 miljökvalitetsmålen beskriver den kvalitet eller det tillstånd för miljön och dess natur- och kulturresurser som är långsiktigt ekologiskt hållbart. Inriktningen är att miljökvalitetsmålen skall nås inom en generation.

Miljökvalitetsmålen tillsammans med de delmål och system för uppföljning som antagits av riksdagen ger förutsättningar och underlag för att kraftfullt förstärka miljöarbetet de närmaste åren. Den totala resursförstärkningen inom utgiftsområde 20 uppgår till ca 970 miljoner kronor år 2002, ca 1 200 miljoner kronor år 2003 och ca 2 000 miljoner kronor år 2004 i jämförelse med 2001 års utgiftsnivå. Under de första åren inriktas de insatser som föreslås i propositionen till stor del mot kunskapsuppbyggnad samt strategi- och programutveckling. Därefter inträder som anförts i propositionen en mer resurskrävande åtgärdsfas.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisning på anslag m.m. och ställer sig bakom de bedömningar som regeringen har redovisat. Samtliga motioner avstyrks.

I betänkandet finns 7 reservationer och 6 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	6
Redogörelse för ärendet.....	9
Utfrågning m.m.	9
Bakgrund	9
Politikområde Miljöpolitik	9
Mål	9
Utskottets överväganden	11
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, politikområde	
Miljöpolitik.....	11
Propositionen.....	11
Politikens inriktning	11
Utskottets ställningstagande	12
Insatser och resultatbedömning	12
Propositionen.....	12
Inledning.....	12
Begränsad klimatpåverkan.....	13
Frisk luft	13
Bara naturlig försurning.....	13
Giftfri miljö	13
Skyddande ozonskikt.....	14
Säker strålmiljö.....	14
Ingen övergödning	15
Levande sjöar och vattendrag	15
Grundvatten av god kvalitet.....	16
Hav i balans samt levande kust och skärgård	16
Myllrande våtmarker	17
Levande skogar.....	17
Ett rikt odlingslandskap	18
Storslagen fjällmiljö	18
God bebyggd miljö	19
Målövergripande miljöarbete.....	20
Revisionens iakttagelser	20
Motionerna	20
Säker strålmiljö.....	20
Hav i balans samt levande kust och skärgård	21
Grundvatten av god kvalitet.....	22
Miljödriven affärsutveckling	22
Utskottets ställningstagande	22
Insatser m.m.	22
Säker strålmiljö.....	23

Grundvatten av god kvalitet	23
Hav i balans samt levande kust och skärgård	24
Målövergripande miljöarbete	27
34:1 Naturvårdsverket	29
Propositionen.....	29
Motionerna	29
Utskottets ställningstagande	30
34:2 Miljöövervakning.....	30
Propositionen.....	30
Motionerna	31
Utskottets ställningstagande	31
34:3 Åtgärder för biologisk mångfald	31
Propositionen.....	32
Motionerna	33
Utskottets ställningstagande	34
34:4 Sanering och återställning av förorenade områden	35
Propositionen.....	35
Motionerna	36
Utskottets ställningstagande	36
34:5 Miljöforskning	37
Propositionen.....	37
Motionerna	37
Utskottets ställningstagande	37
34:6 Kemikalieinspektionen.....	38
Propositionen.....	38
Utskottets ställningstagande	40
34:7 Internationellt miljösamarbete och 34:8 Stockholms internationella miljöinstitut	40
Propositionen.....	40
34:7 Internationellt miljösamarbete.....	40
34:8 Stockholms internationella miljöinstitut (SEI)	40
Utskottets ställningstagande	41
Strålskydd och kärnsäkerhet m.m.....	41
Propositionen.....	41
34:9 Statens strålskyddsinstitut	41
34:10 Statens kärnkraftinspektion	42
34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	42
34:12 Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet.....	42
Kärnavfallsfonden	43
Utskottets ställningstagande	43
34:13 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	43
Propositionen.....	43
Motionerna	44
Utskottets ställningstagande	44

34:14 Information om klimatfrågor	45
Propositionen	45
Motionen	45
Utskottets ställningstagande	46
34:15 Stöd till klimatinvesteringar	46
Propositionen	46
Motionerna	47
Utskottets ställningstagande	47
Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 20	48
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	48
Propositionen	48
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	48
26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	49
Motionen	49
Utskottets ställningstagande	49
Reservationer	50
1. Grushushållningsplaner (punkt 4)	50
2. Utbyggnad av havsbaserad vindkraft m.m. (punkt 5)	51
3. Marina reservat (punkt 6)	51
4. Användning av miljöanpassade bilar (punkt 10)	52
5. Den svenska bilparken (punkt 11)	52
6. Kalkning (punkt 13)	53
7. Samordning av kalkning av sjöar och vattendrag och skogskalkning (punkt 15)	54
Särskilda yttranden	55
1. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (punkt 1)	55
2. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (punkt 1)	56
3. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (punkt 1)	56
4. Marina reservat (punkt 6)	57
5. Miljövänliga alternativ (punkt 9)	58
6. Marinbiologisk forskning (punkt 16)	58
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag	59
Proposition 2001/02:1 utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	59
Motionerna	61
Bilaga 2 Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	65

Bilaga 3 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag
för år 2002 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och
naturvård 66

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Riksdagen anvisar anslag för budgetåret 2002 under utgiftsområdet enligt utskottets förslag i bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 volym 11 utgiftsområde 20 punkt 9 samt avslår motionerna 2001/02: MJ337 yrkande 3, 2001/02: MJ339 yrkande 14, 2001/02: MJ395, 2001/02: MJ420 yrkande 1, 2001/02: MJ508 yrkandena 1–6, 2001/02: MJ519 yrkande 20, 2001/02: MJ521 yrkande 19, 2001/02: Fi294 yrkade 21 delvis och 2001/02: T465 yrkande 14.

2. Vissa bemyndiganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002,

a) i fråga om ramanslaget 34:2 Miljöövervakning m.m., ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av miljöövervakning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 000 000 kr under år 2003, högst 40 000 000 kr under år 2004 och högst 30 000 000 kr under år 2005 (avsnitt 3.7.2),

b) i fråga om ramanslaget 34:2 Miljöövervakning m.m., ingå ekonomiska förpliktelser i samband med bilavgasverksamheten som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 16 000 000 kr under vart och ett av åren 2003, 2004 och 2005 (avsnitt 3.7.2),

c) i fråga om ramanslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättningar i värdefulla naturområden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 120 000 000 kr under år 2003 (avsnitt 3.7.3),

d) i fråga om ramanslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 110 000 000 kr under år 2003, högst 110 000 000 kr under år 2004 och högst 80 000 000 kr under år 2005 (avsnitt 3.7.4),

e) i fråga om ramanslaget 34:5 Miljöforskning, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 20 000 000 kr under år 2003, högst 15 000 000 kr under år 2004 och högst 10 000 000 kr under år 2005 (avsnitt 3.7.5),

f) i fråga om ramanslaget 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 12 000 000 kr under år 2003, högst 12 000 000 kr under år 2004 och högst 12 000 000 kr under år 2005 (avsnitt 3.7.11),

g) i fråga om anslaget 34:15 Stöd till klimatinvesteringar, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 500 000 000 kr under åren 2003 och 2004 (avsnitt 3.7.16),

h) i fråga om ramanslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 80 000 000 kr under år 2003, högst 65 000 000 kr under år 2004, högst 50 000 000 kr under år 2005, högst 45 000 000 kr under år 2006 och högst 40 000 000 kr under år 2007 (avsnitt 4.1.2.).
Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 volym 11 utgiftsområde 20 punkterna 1–8.

3. Reaktorsäkerhetsutredningen

Riksdagen avslår motion 2001/02:N41 yrkande 4.

4. Grushushållningsplaner

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ519 yrkande 8.

Reservation 1 (kd)

5. Utbyggnad av havsbaserad vindkraft m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02: MJ420 yrkande 5, 2001/02: MJ484 och 2001/02: MJ529 yrkande 7.

Reservation 2 (m)

6. Marina reservat

Riksdagen avslår motionerna 2001/02: MJ220 yrkande 11, 2001/02: MJ302 yrkande 7, 2001/02:440 yrkandena 1 och 2, 2001/02: MJ467 yrkande 4, 2001/02: MJ529 yrkande 9.

Reservation 3 (c)

7. Reservat med fiskeförbud

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ513 yrkande 14.

8. Bifångster av tumlare

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ229.

9. Miljövänliga alternativ

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ423 yrkande 1.

10. Användning av miljöanpassade bilar

Riksdagen avslår motionerna 2001/02: MJ303 och 2001/02: MJ308.

Reservation 4 (m, kd)

11. Den svenska bilparken

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ306 yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (kd)

12. Skydd för områden mellan 5 och 25 ha

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ358.

13. Kalkning

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ260 yrkande 2.

Reservation 6 (fp)

14. Kalkning mot mark- och vattenförsurningen

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ522 yrkande 7 och 2001/02: MJ523 yrkande 11.

15. Samordning av kalkning av sjöar och vattendrag och skogskalkning

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ519 yrkande 3.

Reservation 7 (kd)

16. Marinbiologisk forskning

Riksdagen avslår 2001/02:MJ519 yrkande 15 och 2001/02:MJ522 yrkande 18.

Stockholm den 22 november 2001

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Ulf Björklund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulf Björklund (kd), Sinikka Bohlin (s), Göte Jonsson (m), Inge Carlsson (s), Jonas Ringqvist (v), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Per-Samuel Nisser (m), Maria Wetterstrand (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Redogörelse för ärendet

Utfrågning m.m.

Utskottet erhöll den 13 november 2001 information av representanter för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI).

Bakgrund

Politikområde Miljöpolitik

Politikområdet omfattar frågor rörande naturvård och biologisk mångfald, vatten- och luftvård, sanering och efterbehandling av förorenade områden, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljöövervakning, miljöforskning om ekologiskt hållbar utveckling, kemikaliekontroll, strålskydd och säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften, väderlekstjänst och internationellt miljö-samarbete.

Verksamheten vid Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Statens strålskyddsinstitut, Statens kärnkraftinspektion och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ingår i politikområdet. Vidare hör Stiftelsen för institutet för vatten- och luftvårdsforskning, Stockholms internationella miljöinstitut, Kärnavfallsfondens styrelse, AB Svenska miljöstyrningsrådet och SAKAB AB till politikområdet. Dessutom hör stödet till kommunerna enligt förordningen (1998:23) om statligt bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten och Statens institut för ekologisk hållbarhet (utgiftsområde 18) till politikområdet.

Mål

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta.

Riksdagen beslöt (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99: 183) våren 1999 om 15 miljö kvalitetsmål som anger vilket tillstånd som skall uppnås i ett generationsperspektiv. Målen omfattar följande områden: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö och slutligen God bebyggd miljö.

Miljö- och jordbruksutskottet har genom beslut den 1 november 2001 tillstyrkt förslagen i propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02: MJU3). Utskottet tillstyrker regeringens förslag till delmål som anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta konkreta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålen samt ett nytt system för

nationell och regional uppföljning av miljökvalitetsmålen. Den nya strukturen för arbete med miljömål ger förutsättningar för ett brett upplagt och effektivt miljöarbete där människor inom alla samhällssektorer deltar. Miljöarbetet bör integreras i alla verksamheter och var och en måste ta sin del av ansvaret.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, politikområde Miljöpolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet har ingen erinran mot regeringens redovisning av politikens inriktning.

Propositionen

Politikens inriktning

Sverige skall fortsatt vara ett föregångsland för en ekologiskt hållbar utveckling. Omvandlingen av Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle omfattar de flesta politikområden. Med en stabil ekonomisk politik och en framåtsyftande sysselsättnings-, skatte-, energi- och miljöpolitik har Sverige goda förutsättningar att bli det första landet som bygger det ekologiskt hållbara samhället.

De av riksdagen antagna 15 miljö kvalitetsmålen beskriver den kvalitet eller det tillstånd för miljön och dess natur- och kulturresurser som är långsiktigt ekologiskt hållbart. Inriktningen är att miljö kvalitetsmålen skall nås inom en generation.

Sedan FN-konferensen i Rio de Janeiro 1992 har det internationella miljöarbetet utvecklats med en rad viktiga överenskommelser. En utvärdering av framsteg och motgångar under tioårsperioden skall göras inför världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg i september 2002. Mötet förväntas också ange inriktningen för de viktigaste insatserna för hållbar utveckling de kommande åren. Genom att vara pådrivande i det internationella miljösamarbetet underlättas uppfyllandet av miljömålen. I synnerhet EU:s arbete påverkar direkt den svenska miljölagstiftningen.

Klimatpolitiken – dvs. kraftfulla och långsiktigt uthålliga åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser, framför allt koldioxid – prioriteras av regeringen såväl i Sverige som i det internationella samarbetet. I en särskild klimatproposition kommer regeringen inom kort att presentera en åtgärdsstrategi i syfte att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige.

Den biologiska mångfalden hotas i såväl skogs- som odlingslandskapet och i havsmiljön. Därför prioriterar regeringen åtgärder för att förstärka och bevara den biologiska mångfalden. Naturvårdens sociala dimension, skyddade områdens betydelse för att tillgodose friluftslivets intressen av rekreation och upplevelsevärden och det ökade behovet av att bevara tätortsnära natur kommer fortsättningsvis att väga tungt när ett områdes skyddsvärde bedöms. Regeringen kommer i en skrivelse till riksdagen att presentera en förnyad naturvårdspolitik.

Hotet mot den biologiska mångfalden i den marina miljön kräver särskilda åtgärder. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar genom att marina reservat inrättas.

Verksamheten inom de areella näringarna påverkar förutsättningarna att bevara den biologiska mångfalden. I reformeringen av EU:s fiske- och jordbrukspolitik kommer Sverige att vara pådrivande för att bl.a. beakta detta perspektiv.

De nära sambanden mellan hälsa och miljö uppmärksammas särskilt och kunskapen om detta samband måste öka. Sverige skall fortsätta att aktivt driva på EU:s kemikaliepolitik. Långlivade och bioackumulerbara kemikalier skall avvecklas. En kraftfull satsning sker för att kartlägga och sanera förorenade markområden som utgör en uppenbar risk för människors hälsa och miljö. Den bebyggda miljön – bostäder, arbetsplatser och offentliga miljöer – skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö. Speciell uppmärksamhet bör i detta sammanhang riktas mot miljöer där barn vistas såsom förskolor och skolor. Regeringen kommer senare att presentera en inomhusmiljöproposition som särskilt kommer att uppmärksamma hälsoproblemen i den bebyggda miljön.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot regeringens redovisning av politikens inriktning.

Insatser och resultatbedömning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet har inget att erinra mot regeringens redovisning av insatser och resultatbedömning. Utskottet avstyrker motioner om bifångster av tumlare (mp), om marina reservat (v, mp, c), om havsbaserad vindkraft (s, m c), om grushushållningsplaner (kd) och om miljöanpassade bilar (m, kd) m.m.

Propositionen

Inledning

Under år 2000 redovisade Naturvårdsverket rapporten de Facto 2000: Miljömålen – vår generations ansvar som ger en sammanfattande bedömning av miljösituationen och av när miljömålen väntas uppnås. Rapporten visar att tillståndet i miljön ännu inte förbättrats nämnvärt, trots att långtgående åtgärder inom många områden vidtagits.

Regeringen avser att varje år för riksdagen översiktligt redovisa hur arbetet med miljö kvalitetsmålen fortskrider. Vart fjärde år skall en fördjupad utvärde-

ring av miljö kvalitetsmålen göras i syfte att klarlägga om styrmedel eller mål behöver korrigeras.

Begränsad klimatpåverkan

Regeringen avser att i en kommande klimatproposition återkomma och ytterligare precisera detta mål och även en åtgärdsstrategi i syfte att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige.

Frisk luft

År 1999 infördes miljö kvalitetsnormer för svaveldioxid, kväveoxider och bly. Under sommaren 2001 har också normer fastställts för partiklar genom förordningen (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft.

Kvävedioxidhalterna i tätorterna har också minskat även om det fortfarande behövs ytterligare minskningar för att miljö kvalitetsnormen och miljö kvalitetsmålet skall nås. Halterna av ozon, partiklar och cancerframkallande ämnen är alljämt för höga.

Bara naturlig försurning

I juni 1999 redovisade Naturvårdsverket en nationell kalkningsplan för regeringen. Verket har därefter utarbetat och remissbehandlat Allmänna råd och Handbok för kalkning av sjöar och vattendrag som kommer att presenteras under hösten 2001.

I december 1999 undertecknades det s.k. Göteborgsprotokollet om minskning av utsläpp som bidrar till försurning, övergödning och oxidantbildning inom FN-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar. Inom EU har förlikning uppnåtts om två direktiv inom försurningsstrategin, nämligen Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 88/609/EEG om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar (KOM99[611]slutlig) och till Europaparlamentets och rådets direktiv om nationella utsläppstak av vissa luftföroreningar (KOM99[125]slutlig).

Giftfri miljö

I det arbete som pågått under år 2000 som redovisats i Kemikaliestrategi för Giftfri miljö och första halvåret 2001 relaterat till EU:s framtida kemikaliepolicy har det svenska synsättet på kemikalier fått god genomslagskraft.

EG-kommissionen presenterade i februari 2001 sin vitbok med en strategi för en framtida kemikaliepolitik. En viktig insats var det förhandlingsarbete inom UNEP som ägde rum under det svenska EU-ordförandeskapet och som resulterade i ett uppdrag till UNEP att undersöka behovet av en global kemikaliestrategi.

Handlingsprogrammet för bekämpningsmedel syftar till att fortsätta minska hälso- och miljöriskerna. Orsaken till ökningen i försåld volym är främst en förändrad gröddfördelning till följd av den gemensamma jordbruks-

politiken, samt att kostnaderna för kemisk ogräsbekämpning minskat i förhållande till mekanisk ogräsbekämpning.

Ett inventeringsarbete i statlig regi har pågått i cirka tio år för att kartlägga förorenade områden. Antalet efterbehandlingsentreprenader finansierade med medel från anslaget för sanering av förorenade områden har emellertid varit litet på grund av att projekten ännu inte varit tillräckligt förberedda för efterbehandlingsåtgärder. Om miljö kvalitetsmålet skall kunna nås måste antalet åtgärder som genomförs öka i såväl statlig som privat regi. Delmålet innebär att förorenade områden skall vara identifierade och för minst 100 av de områden som är mest prioriterade med avseende på riskerna för människors hälsa och miljön skall arbetet med sanering och efterbehandling ha påbörjats senast år 2005. Minst 50 av de områden där arbete påbörjats skall dessutom vara åtgärdade. För att nå denna målsättning krävs som regeringen framfört ökad tillgång till utbildad personal och en omfattande utbildningsverksamhet under de närmaste åren. Antalet saneringsåtgärder som genomförs i privat regi bör öka genom krav med stöd av miljöbalken mot föroreningsansvariga tidigare verksamhetsutövare.

Skyddande ozonskikt

Sverige har drivit frågan om begränsning av användningen av ozonnedbrytande ämnen under lång tid både nationellt och internationellt. EG-reglerna har under år 2000 avsevärt skärpts i förhållande till äldre bestämmelser. Under våren 2001 har Sverige som ordförande för Europeiska rådet tillsammans med kommissionen och Belgien, som är ordförande för Europeiska rådet hösten 2001, initierat och genomfört samtal med Kina och Indien angående ytterligare skärpningar av bestämmelserna i Montrealprotokollet. Mycket arbete återstår emellertid, framför allt internationellt, innan ozonskiktet är återställt. Frågorna behöver även fortsättningsvis drivas med kraft för att målet skall kunna nås.

Säker strålmiljö

Regeringen och ansvariga myndigheter arbetar med att stärka kärnsäkerheten och strålskyddet internationellt. Prioriterade frågor är kärnsäkerhet och avfallshantering samt icke-spridningsfrågor i Öst- och Centraleuropa.

Regeringen avser att låta utforma ett förslag till ett nationellt system för omhändertagande av radioaktivt avfall från icke kärnteknisk verksamhet samt uttröna ansvarsförhållandena vid upphittande av herrelösa strålkällor. Regeringen planerar även att inom kort tillsätta en utredning för att se över delar av finansieringssystemet för omhändertagande av använt kärnbränsle.

Riskerna med elektromagnetiska fält är otillräckligt utredda. Antalet mobiltelefonisändare har ökat kraftigt under senare år och förväntas fortsätta öka även framöver. Det är viktigt att klargöra sambandet mellan exponering och hälsorisker. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till delmål för radon i inomhusluft och i dricksvatten.

Kärnkraftbolagen har under senare år fått sämre lönsamhet, vilket har lett till mindre investeringsbenägenhet. Både företagen och tillsynsmyndigheterna har också erfarit att det har blivit svårare att hitta rätt kompetens för verksamheten.

Tillsynen av kärnkraftanläggningarna bör vara pådrivande genom kontinuerlig kontroll av att säkerhetskraven efterlevs. Tillsynen bygger på tidigare observationer, anmälningar från anläggningarna, händelser, observationer och utredningar som gjorts under året. De kärntekniska anläggningarna lever i allmänhet upp till säkerhetskraven.

Ingen övergödning

Regeringen gav den 11 april 2001 Naturvårdsverket i uppdrag att se över gränsvärdena för avloppsslam och analysera frågan om återföring av fosfor samt att lägga fram förslag för en långsiktigt hållbar återföring av avloppsslam.

Regeringen har tillsatt utredningen Översyn av skatterna på bekämpningsmedel och handelsgödsel (dir. 2001:55) med uppgift att utvärdera skatterna på bekämpningsmedel och handelsgödsel.

Inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet lämnas ersättning för flera åtgärder som skall minska näringsläckaget, t.ex. vallodling, anläggande av kantzoner och fånggrödor. Jordbruksverket ser för närvarande över djurtäthetsbestämmelserna i syfte att minska näringstillförseln till jordbruksmark.

Jordbruket är den största källan till kvävebelastning på havet och bidrar betydligt till fosforbelastningen. En förutsättning för att belastningen skall minska är att jordbruksnäringen fortsätter sitt arbete med att minska näringsläckaget. Om direktivet om nationella utsläppstak och Göteborgsprotokollet genomförs kommer andelen landareal där kritisk belastning för övergödning förekommer att minska från 14 % år 1990 till ungefär 4 % år 2010.

Levande sjöar och vattendrag

Ett omfattande nationellt och internationellt arbete pågår när det gäller förberedelser för genomförande av ramdirektivet för vatten (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område). Naturvårdsverket har utarbetat en bevarandestrategi för sjöar och vattendrag inom ramen för projektet Vattenmiljöer i landskapet (Vila).

Miljöövervakningen har utökats och inkluderar nu analyser av vattenkemi, vissa gifter och fisk i sjöar och rinnande vatten. Naturvårdsverket har bedrivit ett framgångsrikt arbete med åtgärdsplaner för skydd av hotade fiskarter. Två sjöar och vattendrag avsattes under år 2000 som naturreservat.

Statliga fiskevårdsmedel, totalt 20 miljoner kronor, har använts till bl.a. informationsverksamhet, biotopvård och vandringsvägar. När det gäller arbetet med hotade arter och stammar har Fiskeriverket och Naturvårdsverket gemensamt satsat knappt 2 miljoner kronor på hotade arter och stammar av fisk och flodkräfta. Omfattande undersökningar för att reducera de negativa, gene-

tiska effekterna av långvarig odling av lax och havsöring utförs. Fiskeriverkets arbete inom ramen för aktionsplanen för lax har fördjupats genom satsningar på restaureringsarbeten och beståndsuppskattningar för främst vild lax. Målet om att uppnå en produktion på 50 % av den totalt möjliga har förverkligats i fem älvar.

I dagsläget bedrivs forskning i liten omfattning vad gäller fisk eller fiskens roll i ekosystemen. Å andra sidan ägnas en betydande del av giftforskningen åt fiskrelaterade problem. De reproduktionsstörningar hos fisk som nu förekommer pekar på ett forskningsbehov även på naturliga fiskbestånd i sjöar och vattendrag. Vattenmiljöer utgör för närvarande en försumbar del i arbetet med skydd av natur. Detta belyser vattenmiljöernas eftersatthet i detta avseende och det är viktigt att andelen skyddade vattenmiljöer ökar väsentligt. Regeringen avser att ge de berörda myndigheterna i uppdrag att utarbeta en bevarandestrategi för skyddsvärda vattenmiljöer och åtgärdsprogram för restaurering av potentiellt skyddsvärda vatten.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet utgör en långsiktigt mycket viktig del av landets resurser, vilket innebär att grundvattenbildningen måste kunna kvantifieras samtidigt som grundvattnets kvalitet måste garanteras. Grundvattenbildningens storlek är betydelsefull för beräkningar av t.ex. näringsläckage till vattendrag från jordbruks- och skogsmark. Åtgärder för att minska främst jordbrukets närsaltläckage förutsätter bättre kunskap om dessa processer, varför utökade insatser för att öka kunskapen är motiverade.

Regeringen avser att ge berörda myndigheter i uppdrag att utveckla en handbok för vatten.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Utredningen Levande skärgård – Utvärderingen av de regionala miljö- och hushållningsprogrammen (SOU 2000:67) har överlämnats till regeringen och bereds nu inom Regeringskansliet. Därutöver har Naturvårdsverket färdigställt en bevarandestrategi för kust- och skärgårdsområden i Sverige.

Under året har förutsättningarna för svensk fiskerikontroll förbättrats och samarbetet mellan Fiskeriverket och Kustbevakningen fördjupats. Det satellitbaserade övervakningssystemet har utvecklats och omfattar nu ca 100 fiskefartyg. Långsiktiga förvaltningsplaner för ett flertal fiskbestånd på svenskt vatten har utarbetats. Fiskeriverket har bidragit till arbetet med att skapa en miljövänligare fiskodlingsverksamhet. Mer selektiva redskap har utvecklats för att minska oönskade bifångster. Vidare har teknik utvecklats för att förhindra att säl kommer in i laxfällor.

Gifthalterna sjunker överlag i Östersjön men beträffande vissa klororganiska samt bromerade föreningar och kadmium sker en ökning. Kadmiumproblemet torde bero på urlakningseffekter i mark orsakade av försurning.

Till förebyggande av viltskada, bl.a. skador orsakade av säl, har 33 miljoner kronor lämnats i bidrag. En utvärdering har visat att alltför liten del går till förebyggande åtgärder, varför regeringen bedömer att denna del bör öka.

Myllrande våtmarker

Områdesskyddet spelar en avgörande roll för bevarandet av värdefulla våtmarker. Omfattande statliga insatser görs för att säkerställa att bl.a. våtmarker garanteras ett varaktigt skydd. Den riksomfattande våtmarksinventeringen är slutförd sedan mitten av 1990-talet, utom i Norrbottens län där den pågår och beräknas vara slutförd vid utgången av år 2002 och skall då omfatta hela länet utom fjällkedjan.

Inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet genomförs omfattande insatser för att återskapa våtmarker och småvatten i odlingslandskapet.

Levande skogar

Omfattande statliga insatser görs för att garantera särskilt värdefulla naturområden ett varaktigt skydd. Under år 2000 har länsstyrelsernas arbete med att bilda naturreservat i hög grad inriktats på skydd av värdefulla skogsområden. Naturvårdsverket har under året utvecklat arbetet med att utforma förbättrat underlag för områdesskydd, bl.a. när det gäller sydsvenska lövskogar. Arbetet med områdesskydd har till följd av stigande anslagsnivåer ökat i intensitet.

Arbetet med att skydda värdefulla naturområden har i stort sett löpt planligt. I miljömålspropositionen ställs dock höga mål om skydd av skogsmark. Det är därför oroväckande att arbetet med att skydda skogsområden i vissa län går alltför långsamt. Särskilt oroande är det att skyddsarbetet går långsamt i områden med värdefulla lövskogar, en naturtyp där skyddet är eftersatt. Regeringen följer frågan och avser att vidta åtgärder om takten i skyddsarbetet inte förbättras. Önskemålen från markägare om bytesmark har ökat och innebär en ökad komplexitet och fördröjning av arbetet. Ytterligare ökade ambitioner för områdesskydd ger därför anledning till fortsatt arbete med utveckling av formerna för arbetet med områdesskyddet.

Som en följd av den ökande arealen skyddad mark ökar också behovet av insatser för vård och förvaltning av de redan skyddade markerna. Det är angeläget att skapa utrymme även för långsiktiga skötselinsatser.

Arbetet med att komplettera tidigare lämnade förslag för att säkerställa den svenska representationen av naturtyper och inhemska arter i den boreala och kontinentala biogeografiska regionen av det europeiska nätverket Natura 2000 enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) har fortsatt under år 2000.

I propositionen anförs att från svensk sida har stora insatser gjorts för att komplettera Natura 2000 under de senaste åren. Trots detta föreligger ett omfattande arbete att genomföra fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. EG-kommissionen har anmält till EG-domstolen att Sverige brister i urvalet av Natura 2000-områden. Det bör enligt regeringen vara en högt prioriterad

uppgift att under det kommande året anmäla de områden som enligt kriterierna i direktivet bör vara en del av det europeiska nätverket Natura 2000. En kommande viktig uppgift för genomförandet av direktivet kommer framöver att vara att lägga fast bevarandemål och vidta bevarandeåtgärder m.m. så att en gynnsam bevarandestatus kan upprätthållas eller återställas i Natura 2000-områdena.

Artinriktade åtgärdsprogram för hotade arter kommer även framöver att vara ett värdefullt komplement till skydd och vård av värdefulla naturområden för bevarande av biologisk mångfald. Detta gäller t.ex. för arter som rör sig över stora områden, arter som drabbas av bifångster eller har andra speciella behov.

Ett rikt odlingslandskap

Naturvårdsverket och länsstyrelserna samverkar i arbetet med naturreservat och artskydd i odlingslandskapet samt kring den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet som Naturvårdsverket arbetat fram.

Delegationen för ekologisk upphandling (M 1998:01) har under året tagit fram kriterier för naturbeteskött för att underlätta för upphandlare att bidra till att gynna producenter som hävdar värdefulla naturbetesmarker.

Regeringen har beslutat om att inrätta ett nationellt program för växtgenetiska resurser (dnr Jo1998/2885, Jo1999/429). Jordbruksverket skall ansvara för programmets genomförande, uppföljning och utvärdering.

EU:s gemensamma jordbrukspolitik kommer att utvärderas år 2003 och ses över senast år 2006. Jordbruksverket har tillsammans med Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet ett uppdrag att följa och utvärdera miljöeffekterna av den gemensamma jordbrukspolitiken och lämna förslag till ändringar av regelverket som kan leda till bättre måluppfyllelse framför allt på miljöområdet.

Storlagen fjällmiljö

Regeringen har tidigare gett Naturvårdsverket i uppdrag att senast den 1 mars 2002 göra en samlad redovisning och utvärdering av lokalt och regionalt arbete med regleringen av färdsel med fordon i terrängen i de svenska fjällen.

Förutsättningarna för miljö- och naturvård i fjällen är starkt förknippade med rennäringens bedrivande liksom med fjällens nyttjande och skötsel i övrigt. I sitt arbete med att se över gällande rennäringspolitik behandlar för närvarande Rennäringspolitiska kommittén (Jo 1998:03) frågan om förutsättningarna för en bärkraftig renskötsel och förvaltningen av fjällen. Kommittén skall lämna sitt betänkande vid utgången av år 2001.

Med stöd från Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Mistra, bedrivs forskning inom programmet "Fjällmistra" rörande olika miljöaspekter avseende fjällen. När det gäller skotertrafik inom regleringsområden har regeringen vid prövning av överklagade ärenden gett uttryck för en restriktiv syn på möjligheten att tillåta skotertrafik i dessa områden.

Olika åtgärder kommer att vidtas för att uppnå miljö kvalitetsmålet, bl.a. kommer barmarkskörningar att regleras bättre.

Det är angeläget att turismen i ökad utsträckning styrs till sådana former som bidrar till att främja ett hållbart nyttjande av fjällen. Regeringen har i Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130) betonat Turistdelegationens sektorsansvar. Kommunerna har även en viktig roll genom att de i sin fysiska planering kan ge förutsättningar för en hållbar turism.

God bebyggd miljö

Regering och riksdag har under senare år beslutat om flera åtgärder för att bidra till ett ekologiskt omhändertagande av avfall. Den 1 januari 2000 infördes en skatt på avfall som deponeras som utgår med 250 kr per ton avfall. Andra åtgärder med samma syfte är de förbud mot deponering av vissa avfallslag som har beslutats. Den 1 januari 2002 träder förbudet i kraft gällande deponering av utsorterat brännbart avfall och den 1 januari 2005 gällande deponering av organiskt avfall generellt.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att undersöka om nuvarande gränsvärden för skadliga ämnen behöver skärpas. Verket skall också se över föreskrifterna om användning av slam i jordbruket. Slutligen skall verket utarbeta förslag för återföring av fosfor från avloppsslam till jordbruket. Arbetet skall ske i samråd med berörda myndigheter, organisationer och industrier.

Ett av delmålen om avfall handlar om att samtliga avfallsdeponier senast år 2008 skall ha uppnått enhetlig standard och uppfylla högt ställda miljökrav enligt rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall. Regeringen har beslutat om förordning (2001:512) om deponering av avfall som innebär att EG-direktivet genomförs i svensk lagstiftning. Förordningen trädde i kraft den 16 juli 2001.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan trädde i kraft i juli år 2001. Direktivet innebär att en miljöbedömning skall göras av vissa planer och program som riskerar att ge betydande miljöpåverkan.

Naturvårdsverket gör på regeringens uppdrag en uppföljning av hur producenterna når de angivna återvinningsmålen enligt förordningarna om producentansvar. Enligt Naturvårdsverkets rapport Har producenterna nått målen? (rapport 5156) har producenterna under år 2000 i stort klarat de mål som satts upp.

Utredningen om vissa avfallsskattefrågor (dir. 2001:13) skall göra en utvärdering av hur systemet med avfallsbeskattningen fungerar. Bland annat skall de ekonomiska och miljömässiga konsekvenserna av att införa en skatt på förbränning av avfall utvärderas och analyseras. Vidare skall avfallsskattens inverkan på användningen av naturgrus utvärderas. Utredningsarbetet skall vara avslutat senast den 1 december 2001.

Ramen och därmed förutsättningarna för den hållbara utvecklingen sätts i hög grad av fysisk planering och samhällsbyggande. Regeringen anser att metoderna och styrmedlen inom planering och byggande behöver utvecklas

och avser att genomföra en översyn av plan- och bygglagen i syfte att ge lagen en utformning som bättre främjar en långsiktigt hållbar utveckling.

Målövergripande miljöarbete

I propositionen anförts beträffande miljöledning att regeringen den 12 juli 2001 gav ytterligare myndigheter uppdrag att införa miljöledningssystem. Ett femtiotal myndigheter skall införa ett fullständigt miljöledningssystem som omfattar såväl direkt som indirekt miljöpåverkan. Ett femtiotal andra myndigheter skall införa ett förenklat miljöledningssystem, dvs. endast miljöanpassning av sin administration, och ytterligare några myndigheter skall stödja sina regionala enheter i arbetet med att införa miljöledning. I och med regeringens beslut den 23 maj 2001 om miljöpolicy, mål och handlingsprogram för Regeringskansliet och den 7 juli 2001 om uppdrag att införa miljöledning vid ytterligare myndigheter omfattas i stort sett samtliga statliga myndigheter och hela Regeringskansliet av uppdrag att införa miljöledning.

Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) har ett sektorsansvar för hållbar utveckling och skall göra insatser för att stimulera miljödriven affärsutveckling. Ett nytt projekt startar under hösten 2001 som skall stärka svenska små och medelstora företags möjligheter att utveckla och konkurrenskraftigt sälja produkter och system med höga miljöprestanda.

Miljöforskningen svarar för den strategiska och grundläggande kunskapen för att driva miljöarbetet framåt. Utvecklingen och breddningen av miljöpolitiken har medfört att forskningen alltmer inriktas mot forskning till stöd för hållbar utveckling. Forskningen finansierad av Naturvårdsverkets miljöforskningsnämnd har till stor del inriktats mot fyra insatsområden: effektiva insatser för naturvården, miljötoxikologi och miljömedicin, främmande organismer samt styrmedel och klimat.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för år 2000 avseende Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Statens strålskyddsinstitut, Statens kärnkraftinspektion och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad.

Motionerna

Säker strålmiljö

I motion N41 (mp) yrkande 4 yrkas tillkännagivande om att den aviserade reaktorsäkerhetsutredningen bör få i uppgift att även se över riskerna vid en eventuell attack mot kärnkraftverken. Enligt uppgift saknas beräkningar över vad som händer de svenska kärnkraftverken vid en krasch av ett större flygplan.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Motionärerna i motion MJ220 (c) vill stoppa bildandet av marina reservat och nationalparker till havs (yrkande 11). Reservatsdiskussioner och nationalparksförslag får inte genomföras utan dialog med den näring som främst för sin överlevnad är i behov av och har värnat om ett långsiktigt hållbart fiske.

I motion MJ229 (mp) yrkas tillkännagivande om en aktionsplan med konkreta åtgärdsförslag för att minska bifångster av tumlare. Enligt Artdatabanken utgör för närvarande bifångster vid olika fiskemetoder troligen det allvarligaste hotet mot tumlaren i svenska vatten. Under efterkrigstiden har garnfisket ökat kraftigt inom artens utbredningsområde, t.ex. drivgarnsfiske efter lax i Östersjön.

Enligt motion MJ302 (v) bör inrättandet av akvatiska skyddsområden påskyndas (yrkande 7). För att skapa förutsättningar för olika slag av fisk att reproducera sig behövs akvatiska skyddsområden även i sjöar och vattendrag.

I motion MJ440 (mp) anförs att fler marina reservat behövs, både som refuger för arter och som biologiska referensområden (yrkande 1). Vidare anförs i fråga om behov av åtgärder för att skydda hotade arter i hav att förhållandet att antalet hotade arter ökar i haven måste tas på allvar (yrkande 2). Den rådande kunskapsbristen måste försvinna.

Enligt motion MJ467 (mp) bör riksdagen begära att regeringen påskyndar inrättandet av fler marina reservat (yrkande 4). Marina reservat och särskilt skyddade uppväxtplatser kan kombineras med det lokala beståndsbevarande kustfisket. Det skulle vara fördelaktigt att inrätta ett lokalt områdesansvar för reservaten.

I motion MJ513 (mp) anförs i fråga om marina skyddade områden att studier från USA indikerar att reservat med fiskeförbud fungerar som områden där fiskbestånden kan återhämta sig ostört och senare bidra till större fångster utanför de skyddade områdena (yrkande 14). Studierna indikerar också att flera små reservat kan vara mycket effektiva.

I fråga om marina reservat anförs i motion MJ529 (c) att lokala diskussioner mellan yrkesfiskarna och kommunerna med syfte att finna alternativ till stark reglering och reservatsförslag inte får nonchaleras av centrala myndigheter (yrkande 9).

I motion MJ420 (m) anförs i fråga om storskalig vindkraft att en storskalig vindkraftsutbyggnad längs den svenska kusten kan få negativa konsekvenser för svenskt yrkesfiske (yrkande 5).

I motion MJ484 (s) anförs att konsekvensanalyser bör utföras innan havsbaserad vindkraft byggs ut. Det finns farhågor för att de kan få allvarlig inverkan på fiskbeståndet och därmed drabba både yrkes- och fritidsfisket.

Enligt motion MJ529 (c) om havsbaserade vindkraftverk bör forskning om effekterna på fiske föregå etablering av havsbaserade vindkraftverk (yrkande 7).

Grundvatten av god kvalitet

I motion MJ519 (kd) påtalas behovet av grushushållningsplaner (yrkande 8). Två tredjedelar av vårt grundvatten är beroende av grusåsar. Grushushållningsplaner bör upprättas, både regionalt och nationellt.

Miljödriven affärsutveckling

I motion MJ303 (m) anförs i fråga om att stimulera ökning av användning av miljöanpassade bilar att det i dag inte går att införa ett allmänt undantag som innebär fri parkering för miljöanpassade bilar. Trafikförordningen ger möjlighet att införa ett allmänt undantag för handikappade, näringsidkare samt boende i ett visst område. Tillämpningen av likställighetsprincipen hindrar kommuner som vill göra undantag för att stimulera innehav av miljöanpassade bilar genom fri parkering.

Enligt motion MJ306 (kd) bör den svenska bilparken kartläggas. Äldre bilar släpper ut mer avgaser än nya bilar, förbrukar mer drivmedel och är mindre säkra än nya bilar (yrkande 1). Vidare anförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag för att minska den åldrande bilparken (yrkande 2). Kanske bör ett totalförbud för fordon i vissa åldersklasser i Sverige övervägas.

Även i motion MJ308 (kd) anförs i fråga om att vidta åtgärder för att underlätta för en marknadsexpansion av miljöbilar att det i dag inte går att införa ett generellt undantag för fri parkering för miljöbilar. I dag finns det i trafikförordningen möjlighet att gynna de boende i ett område, näringsidkare och handikappade. Definition av "miljöbil" saknas. Det behövs en helhetssyn på expansionen av miljöbilar i Sverige.

Enligt motion MJ423 (kd) bör miljövänliga alternativ premieras (yrkande 1). Det är viktigt att fordon och transportsystem miljöanpassas i så stor utsträckning som möjligt.

Utskottets ställningstagande

Insatser m.m.

Utskottet delar regeringens uppfattning att omfattande miljöförbättringar behövs redan inom den närmaste tioårsperioden för att skapa förutsättningar att nå miljökvalitetsmålen inom en generation.

Riksdagen har genom beslut den 21 november 2001 fastställt utgiftsramen för utgiftsområde 20 för budgetåret 2002 till 3 124 563 000 kr. Beslutet överensstämmer med regeringens förslag.

Som regeringen anfört ger de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen tillsammans med föreslagna delmål och system för uppföljning förutsättningar och underlag för att kraftfullt förstärka miljöarbetet de närmaste åren. Den totala resursförstärkningen inom utgiftsområde 20 uppgår till ca 970 miljoner kronor år 2002, ca 1 200 miljoner kronor år 2003 och ca 2 000 miljoner kronor år 2004 i jämförelse med 2001 års utgiftsnivå. Under de första åren inrik-

tas de insatser som föreslås i propositionen till stor del mot kunskapsuppbyggnad samt strategi- och programutveckling. Därefter inträder som anförts i propositionen en mer resurskrävande åtgärdsfas.

Regeringens redovisning av insatser och resultatbedömning föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Säker strålmiljö

I propositionen anförts (s. 25) att regeringen har för avsikt att inom kort besluta om en utredning som skall se över reaktorsäkerheten och strålskyddet vid de svenska kärnkraftverken. Utskottet har inhämtat från Miljödepartementet att utredningen beräknas kunna tillsättas i början av år 2002 och att utredaren kommer att få i uppdrag att även analysera frågan om terrorhot mot svenska kärnkraftverk mot bakgrund av händelserna i New York den 11 september 2001. Mot bakgrund av det anförda finner utskottet att motion N41 (mp) yrkande 4 bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte tillgodosätts med det anförda.

Grundvatten av god kvalitet

I propositionen anförts att ansvariga statliga myndigheter har samverkat i arbetet med att säkra vattenförsörjningen och skyddet av grundvatten.

Utskottet instämmer till stor del i vad som anförts i motion MJ519 (kd) yrkande 8 om behovet av grushushållningsplaner och om att tillgången på grundvatten till viss del är beroende av grusåsar. I propositionen anförts att Naturvårdsverket i samverkan med Sveriges geologiska undersökning, Livsmedelsverket och Boverket den 13 december 2000 har redovisat en rapport angående värdering av grundvatten- och grusförekomster samt konstgjord grundvattenbildning. Det framgår av myndigheternas rapport att det finns ett stort behov av att ange både ekonomiska och icke ekonomiska värden på förnyelsebara naturresurser som grundvatten. Utskottet har inhämtat att Naturvårdsverkets rapport angående värdering av grundvatten- och grusförekomster samt konstgjord grundvattenbildning för närvarande övervägs inom Miljödepartementet.

Ett omfattande arbete pågår när det gäller förberedelser för genomförandet av ramdirektivet för vatten. Insikten om grundvattenförekomsternas värde kan som regeringen anført göra det lättare för vattenförsörjningens huvudmän (oftast kommunerna) att göra riktiga bedömningar vid intressekonflikter, speciellt i planeringssammanhang. Regeringen avser att i arbetet med genomförandet av ramdirektivet för vatten närmare behandla frågan om värdering av vatten. Fortfarande saknar många vattentäkter tillräckliga skyddsområden, och kunskapen om riskerna för negativ påverkan på grundvattnet är otillräckliga. Utskottet delar regeringens bedömning att grundvattnet utgör en långsiktigt mycket viktig del av landets resurser, vilket innebär att grundvattenbildningen måste kunna kvantifieras samtidigt som grundvattnets kvalitet måste garanteras.

Beträffande rapporten Naturgrusskatten, utvärdering av skatteeffekterna (rapport 5077) anförs i propositionen (s. 39) att Naturvårdsverket nyligen har sett över hur skatten på naturgrus har fungerat för att nå miljö kvalitetsmålen. Skatten infördes genom lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus som trädde i kraft den 1 juli 1996. Skatten har enligt rapporten haft effekt på användningen av naturgrus och bidragit till hushållningen med denna resurs.

Utskottet delar regeringens uppfattning att arbetet med att minska uttaget av naturgrus och att öka andelen återanvänt material bör fortsätta i samarbete med branschen. Regeringen avser att ge Sveriges geologiska undersökning (SGU) i uppdrag att tillsammans med berörda intressenter och sektorsmyndigheter utveckla frivilliga överenskommelser som fördelar ansvaret för att nå delmålet om minskad naturgrusanvändning och ökad andel återanvänt material till år 2010. Som regeringen anfört bör i uppdraget bl.a. ingå att utveckla kravspecifikationer och metoder för att avgöra vilka hushållnings- och miljöaspekter som bör gälla för användningen av naturgrus och alternativa material.

Med det ovan anförda tillgodoses i allt väsentligt syftet med motion MJ519 (kd) yrkande 8. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Vindkraft

Regeringen anför att en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med anledning av ett förslag från Vindkraftsutredningen (SOU 1999:75) har påbörjat ett arbete med att kartlägga de övergripande förutsättningarna för lokalisering av vindkraftverk till havs och i fjällen. Arbetsgruppen redovisade i februari 2001 en rapport med förslag om hur arbetet skall bedrivas vidare.

Regeringen har i ett beslut den 12 juli 2001 gett Naturvårdsverket i uppdrag att fullfölja delar av förslagen. I beslutet anges att arbetsgruppen konstaterat att det finns stora luckor i kunskaperna om vindkraftverks effekter på djur och växter i havsmiljö. Vidare anges att grundläggande förundersökningar och pilotstudier bör genomföras i samband med planering och etablering av större vindkraftsanläggningar. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att beskriva naturvårdens intressen avseende utsjöbankar med ett djup om högst 40 m och prioritera bankarna med avseende på deras naturvärde samt belysa vilken ytterligare kunskap som behövs för att från naturvårdssynpunkt bedöma förutsättningarna för en storskalig etablering av vindkraftverk inom olika områden och kostnaderna för detta. Verket skall också föreslå undersökningsprogram avseende vindkraftsparkers effekter på naturmiljön. Arbetet skall i vissa delar redovisas senast den 28 december 2001 och övriga delar senast den 15 februari 2002. Det framgår av budgetpropositionen (s. 30) att övriga förslag från arbetsgruppen och förslag från den ovan nämnda utredningen för närvarande övervägs av regeringen.

Jordbruksminister Margareta Winberg anförde den 24 oktober 2001 i svar på fråga 2001/02:74 om vindkraftsutbyggnaden till havs att erfarenheterna av vindkraftsparker till havs för närvarande är begränsade och att det finns flera obesvarade frågor om påverkan på fiskar och annat marint liv. Det är också oklart i vilken utsträckning havsbaserad vindkraft kommer att bli ett hinder för fiskets bedrivande. Dessa frågor måste besvaras innan det går att ta ställning till om storskalig vindkraftsetablering till havs är ett försvarligt alternativ. Svar på frågorna kräver att ett antal vindkraftsprojekt får komma till stånd för att man där skall kunna göra grundliga studier av effekterna. Denna process har påbörjats när regeringen i sitt tillstånd för en vindkraftspark på Lillgrund i Öresund ställt som villkor att Fiskeriverket skall upprätta en plan för ingående undersökningar av effekterna på fisk och fiske. Krav på sådana utredningar kommer enligt frågesvaret att ställas även på andra projekt till dess ett tillfredsställande kunskapsunderlag samlats in. I frågesvaret anförslutligen att regeringens avsikt är att Sverige även i fortsättningen skall ha en ledande roll när det gäller att värna fiskets intressen vid utnyttjandet av havsområdena.

I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår föreslår utskottet att motion MJ420 (m) yrkande 5 om negativa konsekvenser för svenskt yrkesfiske av en storskalig vindkraftsutbyggnad längs den svenska kusten lämnas utan vidare åtgärd. Även motionerna MJ484 (s) om konsekvensanalys före utbyggnad av havsbaserad vindkraft och farhågor för inverkan på fiskbeståndet samt motion MJ529 (c) yrkande 7 om forskning om effekterna på fiske före etablering av havsbaserade vindkraftverk bör i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår lämnas utan vidare åtgärd.

Marina skyddsområden m.m.

Utskottet har ingen annan uppfattning än vad som framförs i motionerna MJ302 (v) yrkande 7, MJ440 (mp) yrkandena 1 och 2 och MJ467 (mp) yrkande 4 om att inrättandet av akvatiska skyddsområden bör påskyndas.

Som anförsl i budgetpropositionen (s. 16) kräver hotet mot den biologiska mångfalden i den marina miljön särskilda åtgärder. Västerhavet och Östersjön skall ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden skall bevaras. Regeringen bedömer att det krävs ytterligare insatser för att bl.a. skydda värdefulla havsmiljöer, hotade arter, fiskevård och åtgärder mot olje- och kemikalieutsläpp. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar genom att marina reservat inrättas. Utskottet instämmer i regeringens bedömning (s. 31) att den bekymmersamma situationen vad gäller fiskeresurserna i havet tydliggör behovet av arbetet med att skapa marina skyddsområden. Skydds- och uppväxtområden för fisk är mest akut att åtgärda. Som regeringen anförsl är marina skyddsområden nödvändiga både med hänsyn till bevarandet av de marina miljöerna och för att säkra fiskerinäringens ekonomiska förutsättningar. Utskottet instämmer i att detta bör vara en prioriterad fråga för regeringen.

Som regeringen anfört är andelen skyddade områden i kust- och havsmiljön mycket liten. Det är därför väsentligt att denna andel ökar och att regler och förvaltningsplaner tillskapas i samarbete mellan berörda parter. Fiskbestånden i såväl Östersjön som Västerhavet befinner sig i många fall utanför säkra gränser samtidigt som bifångster i fisket kan vara ett problem för marina däggdjur och fåglar. Ett intensivt fiske medför dels att tätheten av de beskattade arterna minskar, dels att ålders- och storleksstrukturen i bestånden förändras. I likhet med regeringen anser utskottet att begränsningar av uttaget av fisk är en nödvändig åtgärd. I de fall där det råder osäkerhet om beståndens storlek eller om hur stor beskattning bestånden tål skall försiktighetsprincipen tillämpas.

Enligt delmål 1 för miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård skall senast år 2010 minst 50 % av skyddsvärda marina miljöer ha ett långsiktigt skydd. Senast år 2005 skall ytterligare fem marina områden vara skyddade som reservat och berörda myndigheter skall ha tagit ställning till vilka övriga områden i marin miljö som behöver ett långsiktigt skydd (prop. 2000/01:130 s. 112). Utskottet anförde vid riksdagsbehandlingen av proposition 2000/01:30 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (bet. 2001/02:MJU3 s. 73 f.) att den bekymmersamma situationen när det gäller fiskeresurserna i havet tydliggör behovet av det arbete som redan är påbörjat med att skapa marina skyddsområden och detta arbete bör därför prioriteras och genomföras skyndsamt. I likhet med regeringen anser utskottet att målet uppnås bäst genom en kombination av olika typer av åtgärder som områdesskydd, kunskapsinhämtning och strategier. De föreslagna åtgärderna för att uppnå miljö kvalitetsmålet är enligt utskottets mening av den karaktären att ett brett samarbete mellan nationella myndigheter, regionala och lokala intresseorganisationer och näringsrepresentanter är nödvändigt. Utskottet anförde vidare att som ett gott exempel på samarbete inom ramen för de regionala miljö- och hushållningsprogrammen framhålls i propositionen arbetet med att skydda Kosterfjorden och Väderöfjorden, där man i ett forum mellan kategorier av fiskare, myndigheter och forskare har lyckats uppnå en konstruktiv dialog.

Med det anförda finner utskottet att syftet med motionerna MJ302 (v) yrkande 7, MJ440 (mp) yrkandena 1 och 2 och MJ467 (mp) yrkande 4 bör bli tillgodosett utan något särskilt riksdagsuttalande i frågan. Med det anförda avstyrks även motionerna MJ220 (c) yrkande 11 och MJ529 (c) yrkande 9 i den mån syftet med motionerna inte kan anses tillgodosett med vad utskottet anfört.

Det anförda innebär även att motion MJ513 (mp) yrkande 14 om att reservat med fiskeförbud fungerar som områden där fiskbestånden kan återhämta sig ostört och senare bidra till större fångster utanför de skyddade områdena bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad som anförts.

När det gäller den fråga som tas upp i motion MJ229 (mp) om en actionsplan med konkreta åtgärdsförslag för att minska bifångster av tumlare anförs i

propositionen (s. 31) att internationella åtaganden motiverar en ökad satsning på beståndsanalys av tumlare.

Riksdagen har nyligen beslutat i enlighet med förslagen i regeringens proposition Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130 s. 112, bet. 2001/02:MJU 3). Delmål 3 för miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård innebär att senast år 2005 skall åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade marina arter och fiskstammar som har behov av riktade åtgärder. Enligt delmål 4 skall de årliga totala bifångsterna av marina däggdjur senast år 2010 uppgå till maximalt 1 % av respektive bestånd. Bifångsterna av sjöfåglar och oönskade fiskarter skall ha minimerats till nivåer som inte har negativ påverkan på populationerna. I propositionen anförs (s. 119) att vid i princip alla typer av fiske får man även en viss mängd ej önskad fångst. Det rör sig dels om andra arter, dels ungfisk av målarten. Att kvantifiera mängderna av olika arter och storlekar i bifångsterna är en viktig åtgärd för att kunna följa upp resultaten av arbetet med att utveckla selektiva fiskeredskap. För att kunna nå målet krävs enligt propositionen initialt bättre information om bifångsterna av tumlare och säl liksom om populationernas storlek. Den huvudsakliga vägen för att minska bifångster är att utveckla selektiva redskap, t.ex. sälsäkra redskap, och att se till att regelverket anpassas så att användningen av dessa stimuleras.

Utskottet har inhämtat att arbete pågår vid Naturvårdsverket och Fiskeriverket för att senast under det första halvåret 2002 redovisa ett åtgärdsprogram för tumlare. I avvaktan på resultatet av detta arbete föreslår utskottet att motion MJ229 (mp) lämnas utan vidare åtgärd.

Målövergripande miljöarbete

I propositionen anförs beträffande miljödriven affärsutveckling att ett avtal mellan svenska staten och fordonstillverkarna om ett samverkansprogram för utveckling av mer miljöanpassade fordon undertecknades i april 2000. Industrin inbjöds i regeringförklaringen år 1998 till detta samarbete som både syftar till att minska vägtrafikens bidrag till miljöförstöringen och att skapa förutsättningar för en långsiktigt konkurrenskraftig svensk fordonsindustri. Satsningen innebär att upp till 1 800 miljoner kronor satsas gemensamt under perioden 2000 till 2005, varav den statliga finansieringen kommer att uppgå till maximalt 500 miljoner kronor. Programmet omfattar områden såsom avancerad förbrännings teknik, hybridfordon och bränslecellsteknik, viktreduktion samt allmän kompetensförsörjning. Vinnova ansvarar tillsammans med Programrådet för Fordonsteknisk Forskning (PFF) för programmets genomförande.

I regeringens proposition 2001/02:20 Infrastruktur för ett långsiktigt hållbart transportsystem (s. 31) anförs att ökad användning av miljöanpassade fordon och drivmedel är en del i arbetet med att utveckla ett långsiktigt hållbart transportsystem. Vidare anförs (a. prop. s. 32) att beskattning av drivmedel och fordon, liksom fordonskrav även fortsättningsvis kommer att vara viktiga styrmedel för att bidra till uppfyllelse av etappmålet. Den överens-

kommelse om minskade koldioxidutsläpp som slutits med den europeiska bilindustrin spelar en viktig roll i sammanhanget. På samma sätt som det är viktigt att stimulera användningen av ny säker fordonsteknik är det viktigt att öka ansträngningarna för att nya miljövänliga lösningar snabbare skall komma till användning och ges en bred spridning. Det pågående samverkansprogrammet för utveckling av mer miljöanpassade fordon ("Gröna bilen") är också av betydelse i sammanhanget. I angiven proposition föreslås vidare (s. 99 f.) att ett samlat program för teknisk utveckling, demonstration och införande av nya lösningar som verkar för att de transportpolitiska målen nås initieras inom ramen för Vägverkets sektorsansvar. Programmet bör genomföras i samverkan med näringslivet och de lösningar som tas fram inom programmet bör enligt propositionen ha förutsättningar att nå en bred spridning på marknaden. Det bör inte bara främja tillkomsten av nya tekniska lösningar utan också skapa förutsättningar för genomslag på marknaden. Programmet bör främja utveckling och kunskapsuppbyggnad inom områdena fordonsteknik, bränslen och emissioner, byggande av energieffektiva, ekologiskt hållbara system och användning av informationsteknik inom transportsystemet. Verksamheten bör samordnas med fordonsforskningsprogrammet och samverkansprogrammet för utveckling av mer miljöanpassade fordon samt med annan verksamhet kring fordon, drivmedel och transporter som finansieras av bl.a. Statens energimyndighet och Vinnova.

Utskottet föreslår mot bakgrund av det nu redovisade arbetet att motion MJ423 (kd) yrkande 1 om att premiera miljövänliga alternativ lämnas utan vidare åtgärd.

I motionerna MJ303 (m) och MJ308 (kd) anförs att ökningen av användning av miljöanpassade bilar bör stimuleras och att åtgärder bör vidtas för att underlätta för en marknadsexpansion av miljöbilar. Enligt motionärerna går det i dag inte att införa ett generellt undantag för fri parkering för miljöbilar. Utskottet vill inledningsvis framhålla att det i trafikförordningen (1998:1276) finns bestämmelser om lokala trafikföreskrifter. Vidare behandlade näringsministern detta ämne den 25 juni 2001 i ett skriftligt svar på fråga (2000/01:1403) om vilka åtgärder som regeringen avser att vidta för att det i kommunala parkeringsbestämmelser skall tas hänsyn till bilarnas miljöpåverkan. Näringsministern anförde att när det gäller den närmare utformningen av de kommunala parkeringsbestämmelserna så faller detta inom det kommunala självstyret. Utskottet föreslår att motionerna lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med det anförda.

När det gäller yrkandena i motion MJ306 (kd) om kartläggning av den svenska bilparken (yrkande 1) och om åtgärder för att minska den åldrande bilparken (yrkande 2) behandlade riksdagen i februari 2001 (2000/01:MJU13) regeringens proposition Ändringar i bilskrotningslagen (1979:343). Riksdagen godkände regeringens förslag om höjning av skrotningspremien till 1 500 kr för bilar som inte omfattas av ekonomiskt producentansvar i dag.

Vidare har regeringen i proposition 2001/02:45 Sänkt mervärdesskatt på böcker och tidskrifter, m.m. föreslagit justering av förmånsvärdet för miljö-

anpassade bilar. I propositionen anförs (s. 38) att de särskilda reglerna om justering av värdet av bilförmån för s.k. miljöbilar första gången tillämpades vid 2000 års taxering (prop. 1999/2000:6, bet. 1999/2000:SkU7, rskr. 1999/2000:66). Regeringen finner det angeläget att ytterligare underlätta för en sådan introduktion för att på sikt få beståndet av miljöanpassade bilar att öka. Som anförs i propositionen är marknaden för förmånsbilar strategisk för introduktionen av miljöbilar, eftersom en betydande del av nybilsförsäljningen avser förmånsbilar. På sikt kommer ett genombrott på denna marknad också att slå igenom på andrahandsmarknaden för privatkunder. Förslaget innebär att bilar som drivs med elektricitet föreslås få en nedsättning av förmånsvärdet till 60 % av förmånsvärdet för närmsta jämförbara bil utan sådan mer miljöanpassad teknik. Alkohol- och gasdrivna bilar – utom de som drivs med gasol – föreslås få en nedsättning av förmånsvärdet till 80 % av förmånsvärdet för den jämförbara bilen. Ändringarna föreslås tillämpas under tre respektive fyra år. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ306 (kd) yrkandena 1 och 2 i den mån den inte tillgodosätts med vad som anförts.

34:1 Naturvårdsverket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motioner om en minskad anslagsnivå (m, kd).

Propositionen

Anslaget disponeras för Naturvårdsverkets förvaltningskostnader, inklusive verkets kostnader för att administrera den verksamhet som finansieras via sakanslagen.

Regeringen bedömer att anslaget behöver förstärkas med 1 200 000 kr för myndighetens miljömålsansvar enligt Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130). Dessutom förstärks anslaget med 1 000 000 kr för informationsåtgärder om frågor kring de stora rovdjuren i enlighet med propositionen En sammanhållen rovdjurspolitik (2000/01:57).

Regeringen föreslår att 311 035 000 kr anvisas under anslaget under år 2002. För åren 2003 och 2004 beräknas anslaget till 318 590 000 kr respektive 324 855 000 kr (vilket motsvarar 311 035 000 kr i 2002 års prisnivå).

Motionerna

Enligt motion MJ508 (m) bör anslaget minskas med 2 500 000 kr (yrkande 1). Naturvårdsverkets utökade ansvar för miljömålsarbetet och för att informera om de stora rovdjuren ryms inom ramen för verkets normala verksamhet.

I motion MJ519 (kd) delvis föreslås en långsammare ökningstakt och anslaget bör minskas med 12 000 000 kr (yrkande 20 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att Naturvårdsverkets roll som central expertmyndighet på miljöområdet bör kvarstå. Vidare instämmer utskottet i att Naturvårdsverket de närmaste åren i första hand bör prioritera insatser när det gäller miljöövervakning och miljökvalitetsmålen samt åtgärder för biologisk mångfald. Dessutom bör insatserna förstärkas inom efterbehandling av förorenade områden, det fortsatta arbetet med miljöbalken och sektorintegrationen samt det nyligen antagna ramdirektivet för vatten.

Utskottet anser i likhet med regeringen att Naturvårdsverkets EU-arbete och internationella arbete i högre grad bör integreras med verkets nationella arbete.

Genom riksdagens beslut är 2002 års utgiftsram för utgiftsområde 20 fastställd (2001/02:FiU1). Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller medelsbehovet under anslaget och avstyrker motionerna MJ508 (m) yrkande 1 och MJ519 (kd) yrkande 20 delvis.

34:2 Miljöövervakning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motioner om minskad anslagsnivå (kd) och om ytterligare medel till ideella organisationer (c).

Propositionen

Anslaget disponeras för miljöövervakning, bilavgasverksamhet samt för bidrag till vissa ideella organisationer. Medlen till miljöövervakning fördelas av Miljöövervakningsnämnden vid Naturvårdsverket. Nämnden fattar beslut om den nationella miljöövervakningens inriktning samt fördelar även medel till viss regional miljöövervakning. En mindre del av anslaget används också för internationellt miljöövervakningsarbete och arbete med rapportering till internationella organisationer.

För att ge goda förutsättningar för planering och genomförandet av miljöövervakningen bör regeringen bemyndigas att under 2002 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering och genomförande av miljöövervakning, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 miljoner kronor under år 2003, högst 40 miljoner kronor under år 2004 och högst 30 miljoner kronor under år 2005.

För att skapa goda förutsättningar för upphandling av bilavgasverksamhet (hållbarhetskontroller) bör regeringen bemyndigas att under år 2002 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med bilavgasverksamheten, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 16 miljoner kronor under vart och ett av åren 2003, 2004 och 2005.

Under år 2001 beräknades 5 miljoner kronor under anslaget för länsstyrelsernas administration av miljöövervakningen. Från och med år 2002 överförs dessa medel till länsstyrelsernas förvaltningsanslag. Under åren 2002 och 2003 sker överföringar till myndigheter för deras miljömålsansvar i enlighet med Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130).

Regeringen föreslår att 200 666 000 kr anvisas under år 2002. För åren 2003 och 2004 beräknas anslaget till 205 884 000 kr respektive 234 360 000 kr (motsvarar 200 666 000 resp. 224 666 000 kr i 2002 års prisnivå).

Motionerna

I motion MJ337 (c) yrkas tillkännagivande om uppräknig av anslag till ideella organisationer verksamma inom natur- och kulturmiljöområdet (yrkande 3). Ersättningen till de ideella krafterna är blygsamma jämfört med vad tjänstemän och konsulter kostar.

Enligt motion MJ395 (c) bör ytterligare 5 000 000 kr anslås för ökat stöd till ideella organisationer verksamma inom natur- och kulturmiljöområdet (yrkande 2 delvis).

I motion MJ519 (kd) föreslås att anslaget minskas med 20 000 000 kr (yrkande 20 delvis).

Utskottets ställningstagande

När det gäller sådant stöd till ideella organisationer som anges i motion MJ395 (c) yrkande 2 delvis konstaterar utskottet, i likhet med föregående år (2000/01:MJU1 s. 14 och 1999/2000:MJU1 s. 15), att regeringen för kommande budgetår avser att behandla frågor om fördelning av medel till ideella organisationers miljöarbete i regleringsbrevet. För år 2001 reglerades fördelningen av dessa medel i regleringsbrevet under anslaget A 2 Miljöövervakning m.m. Regeringen fördelade 2 miljoner kronor till Internationella försurningssekretariatet, 2 miljoner kronor till Naturskyddsföreningen och 600 000 kr till Sveriges hembygdsförening. För ideella organisationers internationella arbete anslogs 2 500 000 kr.

Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller medelsbehovet under anslaget och avstyrker motionerna MJ337 yrkande 3 (c), MJ395 (c) yrkande 2 delvis och MJ519 (kd) yrkande 20 delvis. Utskottet tillstyrker de bemyndiganden som regeringen föreslår.

34:3 Åtgärder för biologisk mångfald

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motioner om minskad anslagsnivå (m, kd, c), om ökad medelstilldelning (fp), om uppdelning av anslaget (c), om ett nytt anslag för skogsmarkskalk-

ning (kd), om samordning av kalkning av sjöar och vattendrag med skogskalkning (kd), om resurser till kalkning (m, kd, c, fp) och om skydd för nyckelbiotoper (mp).

Propositionen

Anslaget disponeras för insatser för bevarande och restaurering av värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald med särskild inriktning på frågor om områdesskydd, artbevarande, naturvårds- och fastighetsförvaltning, viltförvaltning samt kalkning av sjöar och vattendrag enligt bidragsbestämmelserna som regleras i förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag. Anslaget används för ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken (1998:808) såvitt avser Naturvårdsverkets ansvarsområde, kostnader för förvärv för statens räkning av ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden, statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden, kostnader för artbevarandeåtgärder och förvaltning av skyddade områden samt kostnader för utredning, förhandling och värdering i samband med säkerställande av ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden. Från anslaget betalas bidrag till statliga Life-Naturprojekt som beviljas EU-bidrag.

Regeringen bör som tidigare bemyndigas att under år 2002 för statens räkning åta sig ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsansättning i ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som innebär åtaganden om högst 120 miljoner kronor för år 2003.

De statliga insatserna för att säkerställa ett långsiktig skydd av värdefulla naturområden är ett av den statliga naturvårdspolitikens viktigaste instrument. I propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier har regeringen uppskattat att statens ansvar för skydd av skogsmark uppgår till omkring 400 000 ha varav omkring 320 000 ha bör avsättas som naturreservat fram till år 2010. Regeringen har även bedömt att skyddet av våtmarker bör öka liksom skyddet av värdefulla naturområden i fjällen, vid kusterna och kring sjöar och vattendrag. Skyddade områden måste förvaltas på ett sådant sätt att de skyddade värdena består eller förbättras. Staten har ett huvudansvar för skötsel och förvaltning.

Kalkning av sjöar och vattendrag bedöms även fortsättningsvis vara en viktig åtgärd för att motverka det försurande nedfallets effekter på biologisk mångfald och möjligheten att nyttja sjöar och vattendrag. Regeringen bedömer att den nationella kalkningsplanen bör fortlöpa i enlighet med uttalanden i budgetpropositionen för 2001 (prop. 2000/01:1). Många administrativa uppgifter inom kalkningsverksamheten sköts av länsstyrelserna som tidigare erhållit ersättning för deras arbete från detta anslag. Mot bakgrund av att verksamheten är avsedd att löpa under ett flertal år bedömer regeringen att en resurseffektivitet och långsiktighet uppnås genom att 40 miljoner kronor för bl.a. administration flyttas från detta anslag till anslaget 32:1 Länsstyrelserna

m.m. (utg.omr. 18). Resurserna skall användas till administration av kalkningsverksamheten, skötselåtgärder och arbetet med Natura 2000.

Regeringen föreslår att 960 419 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 992 693 000 kr respektive 1 508 856 000 kr (motsvarar 970 663 000 respektive 1 444 863 000 kr i 2002 års prisnivå).

Motionerna

Enligt motion MJ260 (fp) bör mer fullskalig kalkning ske i område där buffertkapaciteten är svag på grund av s.k. sur berggrund (yrkande 2). Högt nedfall och berggrund med låg buffertkapacitet gör vissa områden särskilt känsliga.

Även enligt motion MJ339 (c) bör resurserna till kalkning av vatten och skogsmark öka (yrkande 14). Medel till kalkning av såväl vatten som skogsmark bör öka.

I motion MJ358 (mp) anförs att en översyn bör göras av hur skog skall skyddas som är större än vad som kallas nyckelbiotop och mindre än vad som avsätts som naturreservat (yrkande 1).

Enligt motion MJ395 (c) yrkas tillkännagivande om delning av anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald (yrkande 1). Medel för avsättning av skyddsvärd skogsmark och medel för kalkning bör delas i budgethänseende. På så sätt nås mer förutsägbara anslagsnivåer för respektive insatser och en mer långsiktig politik än i dag. Vidare föreslås att anslaget minskas med 100 000 000 kr genom att minska medlen för inköp av skogsmark (yrkande 2 delvis).

I motion MJ420 (m) anförs i fråga om resurser till kalkning att staten har ansvar för den övergripande miljövården och bör se till att det finns resurser för t.ex. kalkning mot försurningen (yrkande 1).

Enligt motion MJ508 (m) bör anslaget minskas med 60 419 000 kr (yrkande 2). En ökad andel av den skyddsvärda arealen mark bör skyddas genom inrättande av s.k. skötselkontrakt.

Enligt motion MJ519 (kd) bör kalkningen av sjöar och vattendrag samordnas med skogskalkningen (yrkande 3). En långsiktig strategi för sjöar och vattendrag bör omfatta mer än bara åtgärder direkt i vattnet eftersom försurningen i sjöar bl.a. är en följd av att omgivande marker försurats. Vidare yrkas att anslaget A 3 Åtgärder för biologisk mångfald minskas med 100 000 000 kr samt att 50 000 000 kr tillförs ett nytt anslag Skogsmarks-kalkning (yrkande 20 delvis). De vatten och marker som redan har försurats måste behandlas med omfattande kalkningsåtgärder. Kalkningsinsatserna för sjö och skog bör öka med 50 000 000 kr per år.

Enligt motionerna MJ521 (fp) yrkande 19 delvis och Fi294 (fp) yrkande 21 delvis bör ytterligare 150 000 000 kr tillföras anslaget.

I motion MJ522 (kd) anförs i fråga om kalkning av vatten och skog att det fortfarande finns många försurade sjöar utan fisk, även om kalkning av vattendrag har förbättrat situationen (yrkande 7).

Även i motion MJ523 (kd) anförs om kalkning att ett statligt ekonomiskt stöd bör lämnas i form av åtgärder både mot mark- och vattenförsurningen (yrkande 11).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan uppfattning än vad som framförs i motion MJ358 (mp) om att det är synnerligen angeläget att skyddet för områden mellan 5 och 25 ha får en tillfredsställande lösning. Som regeringen anfört skapas genom de resursförstärkningar som nu görs förutsättningar för att i större utsträckning än tidigare besluta om skydd för områden i storleksordningen 5–25 ha. En förändrad ansvarsfördelning mellan Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i enlighet med vad som anförs i motionen skulle enligt utskottets mening ytterligare kunna bidra till detta. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte tillgodosetts med vad som anförts.

I juni 1999 redovisade Naturvårdsverket en nationell kalkningsplan för regeringen. Verket har därefter utarbetat och remissbehandlat Allmänna råd och Handbok för kalkning av sjöar och vattendrag som kommer att presenteras under hösten 2001. Utskottet instämmer i att den nationella kalkningsplanen utgör en god plattform för den fortsatta kalkningsverksamheten.

Om direktivet om nationella utsläppstak genomförs kommer arealen skog, fjäll och sjöar där den kritiska belastningen för försurning överskrider att minska från 6,3 miljoner hektar år 1990 till 1,4 miljoner hektar år 2010. Även om belastningen minskar betydligt kan som regeringen anfört återhämtningen från försurningen i mark och vatten ta flera decennier.

Utskottet delar regeringens uppfattning att kalkningsverksamheten bör förstärkas med 15 miljoner kronor år 2002 och att nivån för kalkningsverksamheten därmed bör beräknas till 188 miljoner kronor för år 2002. Som utskottet uttalade vid behandlingen av regeringens proposition 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (bet. 2001/02:MJU3 s. 44) bör den av regeringen föreslagna resursförstärkningen och Naturvårdsverkets allmänna råd och Handbok ytterligare förbättra länsstyrelsernas möjligheter att genomföra den beslutade kalkningsverksamheten på ett optimalt sätt. Motion MJ260 (fp) yrkande 2 bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte tillgodosetts med det anförda. Även motionerna MJ522 (kd) yrkande 7 och MJ523 (kd) yrkande 11 avstyrks härmed.

I fråga om skogskalkning vill utskottet framhålla att Skogsstyrelsen som underlag för sin rapport Åtgärder mot markförsurning och för ett uthålligt brukande av skogsmarken (meddelande 4–2000) har tagit fram nio rapporter som behandlar olika aspekter av markförsurnings- och åtgärdsproblematiken. I rapporten föreslås att aska och kalk tillförs inom de avrinningsområden där den naturliga återhämtningen bedöms vara långsam och otillräcklig samt där utlakningen av giftigt aluminium från skogsmarken är skadlig för vattenekosystemet. Utskottet har inhämtat att rapporten avses att utgöra underlag för en fördjupad anslagsframställning under år 2002 och att den kommer att ingå i Skogsstyrelsens utvärdering av skogspolitikens effekter som skall göras

senast den 31 december 2001 (jfr Statsliggaren för år 2001, utg.omr. 23 s. 15–16). Motion MJ519 (kd) yrkande 3 avstyrks med det anförda.

Utskottet har tidigare ställt sig bakom regeringens förslag att de för budgetåret 1998 anvisade anslagen A3 och A4 borde föras samman till ett nytt ramanslag för åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden (2000/01:MJU1 s. 18, 1999/2000:MJU1 s. 20, 1998/99:MJU2 s. 18). Utskottet ansåg i likhet med regeringen att såväl kalkningsverksamheten som skötselåtgärderna har betydande inslag av kontinuerlig verksamhet men att de också omfattar åtgärder som kan vara av engångskaraktär eller ske med varierande tidsmellanrum. Det fanns därför skäl att skapa förutsättningar för en ökad flexibilitet beträffande lämpliga åtgärder. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan.

Som regeringen anfört föreslås en väsentligt utökad anslagsnivå. Utskottet finner regeringens förslag om medelstildelning på anslaget väl avvägt och avstyrker motionerna MJ339 (c) yrkande 14, MJ395 (c) yrkandena 1 samt 2 delvis, MJ420 (m) yrkande 1, MJ508 (m) yrkande 2, MJ519 (kd) yrkande 20 delvis, MJ521 (fp) yrkande 19 delvis och Fi294 (fp) yrkande 21 delvis. Utskottet tillstyrker det bemyndigande som regeringen föreslår.

34:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motioner om ökad medelstildelning (c) respektive minskad medelstildelning (m).

Propositionen

Anslaget disponeras för inventeringar, undersökningar och åtgärder för att sanera och efterbehandla förorenade områden samt för framtagande av underlag för prioriteringar av framtida sanerings- och återställningsinsatser i landet. Anslaget får användas till att åtgärda ur risksynpunkt särskilt angelägna saneringsobjekt samt till eventuella akuta saneringsinsatser.

Förorenade områden har huvudsakligen uppkommit genom tidigare utsläpp, spill eller olyckshändelser. Föroreningarna finns i mark, grundvatten, sediment, byggnader och anläggningar. De flesta har uppkommit under efterkrigstiden och fram till 1980-talet. Läckage förekommer från bl.a. gruvavfall och deponier. Från vissa områden, t.ex. gamla industritomter, är läckaget i dag ofta begränsat på grund av buffertmekanismer, fastläggning m.m. Dessa återhållande krafter kan dock komma att försvagas med tiden och läckagen från de förorenade områdena beräknas därmed öka. Det tillkommer även nya områden som kommer att behöva saneras.

För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av efterbehandlingsprojekt bör regeringen bemyndigas att under år

2002 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med genomförande av saneringsinsatser, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 110 miljoner kronor under år 2003, högst 100 miljoner kronor under år 2004 och högst 80 miljoner kronor under år 2005.

Medel för länsstyrelsernas administration av saneringsverksamheten har beräknats under detta anslag år 2001. Från och med år 2002 överförs dessa resurser, 20 miljoner kronor, till anslag 32:1 Länsstyrelserna m.m. (utg.omr. 18). Dessutom överförs medel för år 2002 och 2003 till anslag 32:1 Länsstyrelserna m.m. för länsstyrelsernas arbete med omställningsplaner m.m. Under anslaget beräknas 3 miljoner kronor per år 2002, 2003 och 2004 för berörda myndigheters arbete med att utveckla en handbok för vatten.

Från anslaget sker överföringar till myndigheter för deras arbete med åtgärder som syftar till att uppnå miljö kvalitetsmålen i enlighet med Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130).

Regeringen föreslår att 418 746 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 463 215 000 kr respektive 587 769 000 kr (motsvarar 450 797 000 resp. 560 547 000 kr i 2002 års prisnivå).

Motionerna

I motion MJ395 (c) föreslås att ytterligare 15 000 000 kr tillförs anslaget (yrkande 2 delvis).

Enligt MJ508 (m) bör anslaget minskas med 150 000 000 kr (yrkande 3). Regeringen föreslår en kraftig ökning av anslaget trots att budgeten för innevarande år inte har utnyttjats fullt ut.

Utskottets ställningstagande

Naturvårdsverket har under år 2000 prioriterat ett tjugotal områden för efterbehandlingsåtgärder. Som regeringen anfört är många projekt stora och komplicerade vilket fått till följd att planering och genomförande av några av dessa tjugo projekt har försenats så att kostnader som beräknats för år 2000 faller på år 2001.

Efter tio års systematiskt uppbyggnadsarbete har efterbehandlingsverksamheten nu gått in i ett expansivt driftsskede. Utskottet delar uppfattningen att förorenade mark- och vattenområden skall vara fria från gifter, skadliga ämnen och andra föroreningar som kan utgöra mycket stor eller stor risk för människors hälsa till år 2020. Förorenade områden måste saneras innan de kan användas för t.ex. bostadsbyggande.

Regeringen beräknar att delmålet om förorenade områden under miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö uppnås med den anslagsnivå som regeringen beräknar från och med år 2004. Utskottet finner regeringens förslag om medelstillelse under anslaget väl avvägt och avstyrker motionerna MJ395 (c) yrkande 2 delvis och MJ508 (m) yrkande 3. Utskottet tillstyrker det bemyndigande som regeringen föreslår.

34:5 Miljöforskning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motioner om finansiering av marinbiologisk forskning (kd).

Propositionen

Anslaget skall främst finansiera forskning till stöd för Naturvårdsverkets arbete, t.ex. forsknings- och utvecklingsverksamhet som underlag för att nå miljökvalitetsmålen, miljöbalken samt för internationellt förhandlingsarbete. Anslaget skall också finansiera statens andel av den samfinansierade forskningen med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt bör regeringen bemyndigas att under år 2002 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering och genomförande av forskningsprojekt, som inklusive tidigare åtagande innebär utgifter på högst 20 miljoner kronor för år 2003, högst 15 miljoner kronor för år 2004 och högst 10 miljoner kronor för år 2005.

Regeringen föreslår att 58 644 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 81 127 000 kr respektive 82 455 000 kr (båda beloppen motsvarar 79 059 000 kr i 2002 års prisnivå).

Motionerna

I motion MJ519 (kd) anförs i fråga om de marina forskningsstationernas status och finansiering att för 10–20 år sedan inrättade Naturvårdsverket ett antal fasta forskartjänster för att bygga upp en långsiktig miljöforskning (yrkande 15). Dessa forskare avlönades av Naturvårdsverket medan övrig personal kom att tillhöra universiteten. När Naturvårdsverkets forskningsanslag försvann, försvann även finansieringen av dessa fasta forskartjänster. Kristinebergs marina forskningsstation är en av många som har drabbats hårt.

Enligt motion MJ522 (kd) om finansiering av marinbiologisk forskning har Naturvårdsverket lagt metodarbete och miljöuppföljning på den marina forskningsstationen Kristineberg vid Gullmarsfjorden (yrkande 18). Stationens vetenskapliga ledning kan tvingas sluta vid årsskiftet 2001-2002 på grund av stationens oklara finansiering och organisationstillhörighet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inhämtat följande när det gäller motionerna MJ519 (kd) yrkande 15 och MJ511 (kd) yrkande 18 om finansiering av marinbiologisk forskning. Under 1980-talet och i början av 1990-talet inrättade Naturvårdsverket genom sitt miljöforskningsanslag ett antal forskartjänster för att säkra en långsiktig kompetensutveckling inom miljövården. Tjänsterna förlades till olika univer-

sitet och kontrakten med universiteten var antingen tidsbegränsade för längre perioder eller tills vidare. Naturvårdsverkets miljöforskningsanslag upphörde från den 1 januari 1998 och de löpande kontrakten sades upp från detta datum. De aktuella forskningstjänsterna har emellertid även för tiden därefter finansierats för ett år i taget, för åren 1998 och 1999 med medel från Mistra och för åren 2000 och 2001 med medel från Naturvårdsverkets miljöforskningsanslag.

Riksdagen anslog medel för budgetåret 2000 på anslaget 34:5 Miljöforskning att disponeras av Naturvårdsverket. Det framgår av regleringsbrevet för år 2000 att det är Naturvårdsverkets miljöforskningsnämnd som beslutar om fördelning av medlen till övrig miljöforskning. Verksamheten får omfatta forskningsbidrag, uppdragsforskning, forskningsbedömningar samt kunskapsöverföring från forskning, kunskapssammanställningar och utredningar med anknytning till forskningen. Forskningsmedlen skall enligt regleringsbrevet främst finansiera forskning till stöd för Naturvårdsverkets arbete, t.ex. om miljömålen, miljöbalken samt underlag för internationellt förhandlingsarbete. Naturvårdsverkets miljöforskningsnämnd har mot bakgrund av villkoren i regleringsbrevet beslutat att efter utgången av 2001 inte avsätta medel till nya kontrakt specifikt riktade till forskartjänster.

Utskottet vill framhålla att i dag är Formas och Mistra de större svenska finansierarna av miljöforskning och gemensamma rutiner gäller vid all forskningsfinansiering. Forskningsmedel beviljas efter ansökan och varje ansökan bedöms i konkurrens med övriga inkomna ansökningar. Utskottet har vidare inhämtat att när det gäller marin forskning finansierar Naturvårdsverket ett program om biologisk mångfald i marin miljö som drivs av forskare vid Tjärnö marinbiologiska laboratorium vid Göteborgs universitet. Programmet omfattar emellertid även andra forskare från Göteborgs universitet, Stockholms universitet samt Beijerinstitutet vid Kungl. Vetenskapsakademien. Med det anförda avstyrks motionerna MJ519 (kd) yrkande 15 och MJ522 (kd) yrkande 18.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilldelning under anslaget.

34:6 Kemikalieinspektionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Propositionen

Anslaget disponeras av Kemikalieinspektionen för verksamhet avseende tillsyn/vägledning, riskbedömning samt riskbegränsning för allmänkemikalier samt riskbegränsning och bekämpningsmedel.

Kemikalieinspektionens verksamhet finansieras huvudsakligen med avgifter som anges i förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, förordning (1999:942) om kemikalieavgifter m.m. samt Kemikalieinspektionens föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer (KIFS 1998:8).

Kemikalieinspektionen arbetar för att minska riskerna för skador på människa och miljö från kemiska ämnen i kemiska produkter och andra varor samt biotekniska organismer. Arbetet bedrivs i hög grad internationellt, framför allt inom EU. De resultat som uppnås inom EU styr den nationella regleringen av utsläppandet av kemiska produkter och varor på marknaden.

I januari 2000 redovisade Kemikalieinspektionen ett underlag för fördjupad anslagsprövning till regeringen. Regeringen gav mot bakgrund av denna Kemikalieutredningen (M1998:09) i tilläggsuppdrag att närmare utreda Kemikalieinspektionens verksamhet, resurser och finansiering. Utredningen lämnade sitt betänkande vid årsskiftet 2000/01 (SOU 2001:4). Betänkandet har remissbehandlats. Utredaren menar att den kemikaliestrategi som EU håller på att ta fram kommer att spela en avgörande roll för möjligheterna att uppnå det svenska miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. EU:s utveckling på detta område kommer att påverka den svenska kemikaliekontrollen och Kemikalieinspektionens arbete i framtiden.

Utredaren föreslår förstärkningar av Kemikalieinspektionen med ca 30 miljoner kronor på tre år, motsvarande 45 tjänster, de närmaste tre åren. Förstärkningarna avser främst det EU-inriktade riskbedömnings- och riskbegränsningsarbetet, för allmänkemikalier och för bekämpningsmedel, tillsynen enligt 14 kap. miljöbalken och arbete med anledning av huvudansvaret för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Regeringen anser att det är angeläget att Kemikalieinspektionen snarast kan förstärka insatserna på de tre områden Kemikalieutredningen föreslagit. EU:s miljöministrar antog den 7 juni 2001 Kommissionens vitbok, men arbetet med att utveckla regelverket återstår. Mot bl.a. den bakgrunden anser regeringen att det är för tidigt att besluta om en förstärkning om 30 miljoner kronor i enlighet med Kemikalieutredningens förslag och Kemikalieinspektionens underlag. Regeringen föreslår att Kemikalieinspektionens verksamhet i stället förstärks genom en höjning av anslaget med 5 miljoner kronor för år 2002, 10 miljoner kronor 2003 respektive 15 miljoner kronor 2004. Utöver dessa förstärkningar föreslår regeringen att 0,6 miljoner kronor tillförs fr.o.m. år 2002 för det arbete som ansvaret för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö medför.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 89 736 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 97 044 000 kr respektive 104 157 000 kr (båda beloppen motsvarar 94 736 000 kr i 2002 års prisnivå).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Som anförts i propositionen bör regeringen följa hur Kemikalieinspektionens arbete med miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och kommissionens arbete med EU:s kemikaliestrategi utvecklas och vad detta kommer att innebära för Kemikalieinspektionens verksamhet. Utskottet noterar att regeringen avser att återkomma till frågan om en eventuell ytterligare ökning av anslaget år 2005 med utgångspunkt i Kemikalieutredningens betänkande.

34:7 Internationellt miljösamarbete och 34:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Propositionen

34:7 Internationellt miljösamarbete

Anslaget disponeras för medlemsavgifter och deltagande i internationella organisationer och för internationellt samarbete inom Miljödepartementets ansvarsområde. Från anslaget betalas kostnader för deltagande i möten inom ramen för internationella miljökonventioner och avtal, möten inom ramen för FN-systemet och EU-samarbetet samt organisationer såsom OECD, ECE, Barentsrådet m.m.

Genom ett aktivt deltagande i det internationella miljöarbetet ökar möjligheterna för Sverige att påverka eller få till stånd miljöbeslut och överenskommelser så att gränsöverskridande utsläpp och miljöförstöring minskar och de svenska miljömålen kan uppnås. Omfattningen av miljöarbetet inom FN-systemet kommer att öka i samband med världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg 2002. Under år 2001 förstärktes anslaget med anledning av Sveriges ordförandeskap i EU. Regeringen beräknar emellertid att det internationella miljöarbetet bör klaras med mindre resurser under 2002.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 39 682 000 kr anvisas under år 2002. För åren 2003 och 2004 beräknas motsvarande belopp.

34:8 Stockholms internationella miljöinstitut (SEI)

Anslaget disponeras för statens stöd till Stockholms internationella miljöinstitut (SEI). SEI är ett internationellt forskningsinstitut med inriktning på policyfrågor inom området miljö och utveckling. SEI:s huvudsakliga uppgifter är att initiera, genomföra och informera om resultat av studier och forskning vad gäller utvärdering och utveckling av miljöteknik, miljö- och utvecklingspolicy samt relaterad miljöstyrning och strategier för en hållbar utveckling.

Institutet bedriver tillämpad forskning inom områdena energi, atmosfär, vattenresurser, urbana miljöer och riskanalys.

SEI bedriver projektverksamhet i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika. Institutet har, förutom sitt huvudkontor i Stockholm, kontor i Boston, Tallinn, York och Bangkok. SEI har byggt upp en internationellt erkänd verksamhet inom områden som är centrala för de globala miljöproblemen. Under 2001 tecknades ett avtal mellan Miljödepartementet och SEI för att stärka och tydliggöra samarbetet kring globala frågor om miljö och hållbar utveckling samt reglera hur regeringens anslag till SEI bäst kan användas för att uppnå detta syfte.

Regeringen föreslår att 12 000 000 kr anvisas under anslaget 34:7 Stockholms internationella miljöinstitut under år 2002. Även för år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 12 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning när det gäller medelsbehoven under anslagen och tillstyrker regeringens förslag.

Strålskydd och kärnsäkerhet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Propositionen

34:9 Statens strålskyddsinstitut

Anslaget disponeras för förvaltningskostnader och strålskyddsforskning vid Statens strålskyddsinstitut (SSI). SSI är central förvaltningsmyndighet för frågor om skydd av människor, djur och miljö mot skadlig verkan av joniserande och icke joniserande strålning.

SSI:s verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (1976:247) om vissa avgifter till Statens strålskyddsinstitut.

Regeringen har tidigare bemyndigats att under år 2001 ingå förpliktelser i samband med strålskyddsforskning som innebär utgifter om högst 3 miljoner kronor under vart och ett av åren 2002, 2003 och 2004.

Regeringens bedömning är att myndigheten lever upp till de mål som ställts och att myndigheten kan verka för ett fortsatt gott strålskydd i samhället. I proposition Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (2000/01:130) föreslår regeringen att Statens strålskyddsinstitut utses till ansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö. Regeringen beräknar en förstärkning med 0,6 miljoner kronor för myndighetens miljö-

målsansvar och 6 miljoner kronor för arbete med åtgärder som syftar till att uppnå miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 100 923 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 103 381 000 kr respektive 105 424 000 kr (båda beloppen motsvarar 100 923 000 kr i 2002 års prisnivå).

34:10 Statens kärnkraftinspektion

Anslaget disponeras för Statens kärnkraftinspektion (SKI) förvaltningskostnader och kostnader för tillsyn.

SKI:s verksamhet finansieras via avgifter enligt förordningen (1991:739) om vissa avgifter till Statens kärnkraftinspektion. Avgifter enligt den nämnda förordningen avseende tillsyn och forskning enligt 4 och 8 §§ förs till inkomsttitel 2551 Avgifter från kärnkraftverken. SKI disponerar de intäkter som erhålls i form av avgifter enligt 2 och 6 §§ förordningen (1991:739) om vissa avgifter till Statens kärnkraftinspektion.

Regeringens bedömning är att myndigheten genom sitt tillsynsarbete verkar för att skydda hälsa och miljö. Regeringen föreslår att 84 362 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 86 409 000 kr respektive 88 099 000 kr (båda beloppen motsvarar 84 362 000 kr i 2002 års prisnivå).

34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning

Anslaget disponeras för Statens kärnkraftinspektion (SKI) kostnader för kärnsäkerhetsforskning.

SKI har i uppdrag att finansiera kärnsäkerhetsforskning. För att skapa goda förutsättningar för planering och genomförande av kärnsäkerhetsforskning är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter för kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under år 2002 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med kärnsäkerhetsforskning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 12 miljoner kronor under vart och ett av åren 2003, 2004 och 2005.

Regeringen föreslår att 69 266 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 71 106 000 kr respektive 72 386 000 kr (båda beloppen motsvarar 69 266 000 kr i 2002 års prisnivå).

34:12 Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet

Anslaget disponeras för kostnader för deltagande i internationellt samarbete på kärnenergiområdet, såsom Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella Atomenergiorganet (IAEA), bidraget till IAEA:s Technical Assistance and Cooperation Fund samt kostnader i samband med övrigt internationellt kärnsäkerhetssamarbete.

Kostnaderna under anslaget är starkt beroende av förändringar i valutakurserna. Regeringen bedömer dock att anslaget för år 2002 kommer att täcka kostnaderna.

Regeringen föreslår att 26 752 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till motsvarande belopp.

Kärnavfallsfonden

I det ansvar som enligt 10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet läggs på reaktorinnehavare och övriga innehavare av tillstånd till kärnteknisk verksamhet ingår att svara för de faktiska kostnader som behövs för avfallshanteringen. Enligt lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. skall innehavaren av en kärnkraftsreaktor årligen, så länge reaktorn är i drift, betala en avgift samt ställa säkerheter till staten för att säkerställa att medel finns tillgängliga för att betala kostnader för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och visst radioaktivt avfall, avveckling och rivning av reaktoranläggningar och forskning på kärnavfallsområdet.

Avgiftsmedlen förvaltas av en fond benämnd Kärnavfallsfonden. Av den förvaltningsberättelse för år 2000 som Kärnavfallsfondens styrelse lämnat till regeringen framgår att inbetalade avgifter för år 2000 uppgick till 637,5 miljoner kronor (944,7 miljoner kronor år 1999). Utbetalade ersättningar uppgick till 715,5 miljoner kronor (602,6 miljoner kronor år 1999), varav huvuddelen gick till reaktorinnehavarna. Ränteintäkterna uppgick till 1 234 miljoner kronor (1 162 miljoner kronor år 1999). Vid utgången av år 2000 var Kärnavfallsfondens marknadsvärde 26 644 miljoner kronor (23 853 miljoner kronor år 1999).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelstildelning på anslagen. Utskottet tillstyrker även det förslag till bemyndigande som regeringen föreslår.

34:13 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avslår motioner om minskad anslagsnivå (m, kd).

Propositionen

Anslaget disponeras av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) för uppgifter som är nödvändiga för att tillgodose samhällets behov av prognoser, varningar och beredskap samt för att utveckla den kompetens SMHI bygger upp i denna verksamhet. Anslaget används också för att betala Sveriges medlemsavgifter i vissa internationella organisationer.

SMHI:s uppdragsverksamhet och affärsverksamhet finansieras med avgifter. Uppdragsverksamheten sker inom ramen för SMHI:s myndighetsansvar men bekostas med full kostnadstäckning av andra myndigheter. Affärsverksamheten bedrivs på kommersiella villkor på en helt eller delvis konkurrensutsatt marknad. SMHI utför uppdrag åt olika myndigheter till självkostnadspris. Bland annat utför institutet tillsyn av vattenregleringar, översvämningsskarteringar åt Räddningsverket och vissa miljöövervakningsuppdrag för Naturvårdsverket.

Affärsverksamheten år 2000 visar en marginell minskning av omsättningen men rörelseresultatet är något bättre än föregående år.

Målen för träffsäkerheten för varningstjänsten har inte helt uppfyllts under året. SMHI har lämnat förslag till regeringen på kompletterande metoder att följa upp träffsäkerhet och varningar och prognoser, som kommer att introduceras under år 2001. På uppdrag av regeringen har SMHI redovisat erfarenheterna av förra sommarens och höstens översvämningar. Redovisningen visar att prognoser och varningar har haft mycket god träffsäkerhet under den aktuella perioden. SMHI:s infrastruktur är av mycket stort värde för många intressenter och ibland en nödvändig förutsättning för deras verksamhet. Några myndigheter har därför genom avtal förbundit sig att bidra till finansieringen av SMHI:s infrastruktur. De olika sektorernas bidrag till SMHI bör ses över i takt med att nya avtal tecknas eller när nuvarande avtal revideras, för att säkerställa erforderlig kvalitet i SMHI:s infrastruktur.

Under året har SMHI lämnat en fördjupad prövning av verksamheten och föreslår i utredningen att SMHI ombildas till ett av staten helägt bolag.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 227 688 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 212 805 000 kr respektive 216 831 000 kr (båda beloppen motsvarar 207 688 000 kr i 2002 års prisnivå).

Motionerna

Enligt motion MJ508 (m) bör SMHI finansiera en större del av verksamheten genom att ta ut användaravgifter och anslaget till SMHI bör därför minskas med 20 000 000 kr (yrkande 4).

I motion MJ519 (kd) yrkas att anslaget minskas med 5 000 000 kr (yrkande 20 delvis).

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen bereds frågan om SMHI:s verksamhetsform för närvarande inom Regeringskansliet.

Avgifterna till de internationella organisationerna Eumetsat, WMO och ECMW var år 2000 60,2 miljoner kronor. År 2001 ökar avgifterna till 73,8 miljoner kronor. För att klara avgifterna till de internationella organisationerna bör, som regeringen föreslagit, SMHI:s anslag förstärkas engångsvis med 20 miljoner kronor under år 2002.

Utskottet förutsätter att regeringen kommer att följa kostnadsutvecklingen för Sveriges deltagande i de internationella organisationerna och hur dessa kostnader påverkar SMHI:s övriga verksamhet.

Utskottet finner regeringens förslag om medelstilldelning under anslaget väl avvägt och avstyrker motionerna MJ508 (m) yrkande 4 och MJ519 (kd) yrkande 20 delvis.

34.14 Information om klimatfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker en motion (m) om att anslaget bör avskaffas.

Propositionen

Anslaget är nytt från och med år 2002 och disponeras för information och medvetandegörande om klimatfrågan och behovet av klimatrelaterade åtgärder.

För att Sverige skall kunna uppnå sina åtaganden enligt klimatkonventionen och Kyotoprotokollet och ha en god beredskap för framtida internationella överenskommelser om utsläppsreduktioner krävs att åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser vidtas. En i sammanhanget angelägen åtgärd är en informationssatsning, för att skapa förståelse för de förändringar av styrmedel som erfordras på kort och lång sikt och för att öka allmänhetens och företagens kunskaper om vad som kan göras på individuell nivå.

Det finns möjligheter för kommuner att arbeta med informationssatsningar inom ramen för de lokala investeringsprogrammen. Detta kommer också att gälla för det föreslagna klimatinvesteringsprogrammet. Vidare bör andra aktörer i samhället beredas möjlighet att arbeta med information och medvetandegörande.

Kommunal information, liksom annan information som ges nära mottagaren, har fördelen att den på ett konkret sätt kan lyfta fram sambanden mellan beteende och klimatpåverkan, liksom hur minskad belastning på klimat och ekosystem kan åstadkommas.

Regeringen föreslår att 30 000 000 kr anvisas under år 2002. Även för år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 30 000 000 kr. Informationssatsningen finansieras genom att medel överförs från anslaget 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram inom utgiftsområde 18.

Motionen

Enligt motion MJ508 (m) bör anslaget avskaffas (yrkande 5). Information om klimatfrågor bör ingå i Naturvårdsverkets och sektorsmyndigheternas ordinarie verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner regeringens förslag till medelstillelning under anslaget vara väl avvägt. Naturvårdsverket avses få i uppdrag att i samverkan med andra myndigheter utveckla och ansvara för informationssatsningen. Som regeringen anfört bör det praktiska genomförandet ske genom kommuner, skolor/utbildningsinstitutioner, enskilda organisationer och andra delar av den privata sektorn. Informationsinsatserna skall bygga på vetenskaplig grund utifrån den internationella klimatpanelens (IPCC) analyser och rapporter. Motion MJ508 (m) yrkande 5 avstyrks.

34.15 Stöd till klimatinvesteringar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motioner om att anslaget bör tillföras ytterligare medel (c), att anslaget skall minskas (m) eller utgå (fp) m.m.

Propositionen

Anslaget är nytt och disponeras för stöd till klimatinvesteringsprogram som minskar klimatpåverkande utsläpp. Av anslaget får högst 10 miljoner kronor användas till administration och informationsinsatser år 2002 med anledning av det nya stödet.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002 besluta om bidrag som innebär utgifter på högst 500 miljoner kronor 2003–2004.

Regeringen har sedan 1998 administrerat stödet till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet (LIP). De investeringsprogram som beviljats stöd omfattar ett brett spektrum av åtgärder. En stor del av åtgärderna har effekter på klimatpåverkande utsläpp.

Klimatfrågans växande betydelse ger skäl till att fokusera de statliga bidragen på åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser. Det nuvarande stödet till lokala investeringsprogram bör därför ersättas av ett stöd till klimatinvesteringsprogram (Klimp). Programmen skall innehålla åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser, dvs. åtgärder framför allt inom energi-, avfalls- och transportområdena.

Det nya statsbidraget, som skall införas under 2002, bör liksom de kommunala investeringsprogrammen utgå från det kommunala perspektivet och bör i första hand ges till samlade program med åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser. Det lokala angreppssättet och kravet på samlade program har visat sig vara mycket framgångsrikt för att uppnå goda miljöeffekter men också när det gäller att stärka miljöarbetet i kommunerna. Programkravet stimulerar också till helhetssyn och samverkan. Kommunerna bör ha möjlig-

het att i vissa fall ta med åtgärder i klimatinvesteringsprogrammen som bidrar till att uppnå andra miljökvalitetsmål. Tyngdpunkten ska dock ligga på insatser för att nå klimatmålet. Det bör ställas krav på att folkbildnings- och informationsinsatser skall ingå i klimatprogrammen.

Kostnadseffektiviteten skall vara ett viktigt kriterium vid bedömningen av om ett klimatprogram skall beviljas statsbidrag. Det kan dock vara önskvärt att nya metoder och tekniker kan prövas även om kostnaderna är höga för vissa demonstrationsprojekt. Åtgärder som redan påbörjats kan inte få bidrag, inte heller åtgärder som är lönsamma på kort sikt.

Administrationen av klimatstödet bör hanteras av en myndighet.

Regeringen föreslår att 200 000 000 kr anvisas under ett nytt anslag under år 2002. För år 2003 beräknas anslaget till 300 000 000 kr och för år 2004 till 400 000 000 kr. Stödet finansieras dels genom överföring av 200 miljoner kronor år 2002 och 300 miljoner kronor år 2003 från anslaget 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram (utg.omr. 18) för ekologisk hållbarhet, dels med de 400 miljoner kronor som i enlighet med 2001 års ekonomiska vårproposition avsatts för klimatinvesteringar år 2004.

Motionerna

Enligt motion MJ395 (c) bör anslaget tillföras ytterligare 80 000 000 kr för att förstärka det lokala arbetet (yrkande 2 delvis).

I motion MJ508 (m) yrkas att anslaget skall minskas med 100 000 000 kr (yrkande 6). Anslagen påminner om de misslyckade lokala investeringsprogrammen.

Enligt motionerna MJ521 (fp) yrkande 19 delvis och Fi294 (fp) yrkande 21 delvis bör anslaget minskas med 200 000 000 kr. De nya investeringsstöden bör utgå.

I motion T465 (c) yrkas tillkännagivande om att en del av anslaget bör öronmärkas för att möjliggöra individuell återföring av kostnader för vatten och värme i flerbostadshus med hjälp av IT (yrkande 14).

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anfört kräver det föreslagna klimatstödet förberedelser i form av bl.a. förordning, anvisningar och informationsinsatser och kan tidigast komma igång under andra hälften av 2002.

I propositionen anförs att det lokala angreppssättet och kravet på samlade program har visat sig vara mycket framgångsrikt för att uppnå goda miljöeffekter men också när det gäller att stärka miljöarbetet i kommunerna. Programkravet stimulerar också till helhetssyn och samverkan. Kommunen skall samverka brett med näringsliv, organisationer och andra aktörer med att ta fram programmet och även engagera allmänheten i klimatfrågorna. Åtgärder bör ske inom såväl kommunal som annan verksamhet. Regeringen anför att förslaget om stöd till klimatprogram kommer att utvecklas i den proposition om klimatfrågor som regeringen avser att presentera under hösten 2001.

Programmen skall innehålla åtgärder som minskar utsläppen av växthusgas, dvs. åtgärder framför allt inom energi-, avfalls- och transportområdena. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och ansluter sig till regeringens bedömning när det gäller medelsbehovet under anslaget. Därmed avstyrks motionerna MJ395 (c) yrkande 2 delvis, MJ508 (m) yrkande 6, MJ521 (fp) yrkande 19 delvis, Fi294 (fp) yrkande 21 delvis och T465 (c) yrkande 14. Utskottet tillstyrker det bemyndigande som regeringen föreslår.

Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 20

26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och

26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker en motion (kd) om minskad medelstildelning under anslaget 26:2.

Propositionen

26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Anslaget disponeras av Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) för myndighetens förvaltningskostnader. Rådets viktigaste ansvarsområden är miljöforskning, forskning om de areella näringarna, forskning om samhällsbyggande samt forskning för en ekologiskt hållbar utveckling.

Formas bildades den 1 januari 2001. Genom bildandet av Formas samlades stora delar av ansvaret för forskning till stöd för ett ekologiskt hållbart samhälle och därmed skapades bättre förutsättningar för kraftfulla forskningssatsningar. Anslaget minskar år 2002 i förhållande till 2001 därför att 5 miljoner kronor tillfördes engångsvis år 2001 för omställningskostnader i samband med övergången till den nya organisationen.

Regeringen föreslår att 38 924 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 39 884 000 kr respektive 40 642 000 kr (båda beloppen motsvarar 38 924 000 kr i 2002 års prisnivå).

26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Anslaget disponeras för stöd till forskning och forskningsinformation inom områdena miljö och samhällsbyggande. För forskning om de areella näringarna finns anslag 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och kollektiv forskning under utgiftsområde 23.

För att underlätta planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt bör regeringen bemyndigas att under 2002 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 80 miljoner kronor under år 2003, högst 65 miljoner kronor under år 2004, högst 50 miljoner kronor under år 2005, högst 45 miljoner kronor under år 2006 och högst 40 miljoner kronor under år 2007.

I enlighet med 2001 års ekonomiska vårproposition föreslår regeringen att forskningen vid Formas förstärks med 80 miljoner kronor för år 2002 och 2003 och 90 miljoner kronor för år 2004 utöver tidigare föreslagna förstärkningar. Förstärkningen skall användas till forskning om biologisk mångfald och forskning till stöd för en ekologiskt hållbar utveckling såsom stöd för nationella samlingar för bevarande och hantering av insamlat material som är av särskild betydelse för forskning om biologisk mångfald, forskning om förändringar i djur- och växtliv samt fysikaliska och kemiska förändringar inom olika biotoper både på land och i vatten samt stöd till unga forskare inom miljöområdet, t.ex. doktorandtjänster och postdoktorala tjänster.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 255 720 000 kr anvisas under år 2002. För år 2003 och 2004 beräknas anslaget till 272 413 000 kr respektive 288 028 000 kr (motsvarar 265 904 000 resp. 275 904 000 kr i 2002 års prisnivå).

Motionen

Enligt motion MJ519 (kd) bör anslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning minskas med 40 000 000 kr (yrkande 20 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelstildelning under anslagen och avstyrker motion MJ519 (kd) yrkande 20 delvis. Utskottet tillstyrker vidare det bemyndigande som regeringen föreslår.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Grushushållningsplaner (punkt 4)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ519 (kd) yrkande 8.

Ställningstagande

Två tredjedelar av vårt grundvatten är beroende av grusåsar. Naturvårdsverket har i samverkan med Sveriges geologiska undersökning, Livsmedelsverket och Boverket den 13 december 2000 redovisat en rapport angående värdering av grundvatten- och grusförekomster samt konstgjord grundvattenbildning. Det framgår av myndighetens rapport, att det finns ett stort behov av att ange både ekonomiska och icke ekonomiska värden på förnyelsebara naturresurser som grundvatten. Rapporten övervägs för närvarande inom Miljödepartementet.

Insikten om grundvattenförekomsternas värde kan göra det lättare för vattenförsörjningens huvudmän att göra riktiga bedömningar vid intressekonflikter, speciellt vid planering. Grundvattnet utgör en långsiktigt mycket viktig del av landets resurser, och kvaliteten måste garanteras.

Skatten på naturgrus infördes den 1 juli 1996 och har enligt rapporten Naturgrusskatten haft effekt på mängden använt naturgrus och därmed bidragit till hushållningen med denna resurs. Regeringen anser, att arbetet med att minska uttaget av naturgrus och att öka andelen återanvänt material bör fortsätta i samarbete med branschen. Regeringen avser därför att ge Sveriges Geologiska Undersökning i uppdrag att tillsammans med berörda intressenter och sektorsmyndigheter utveckla frivilliga överenskommelser som fördelar ansvaret för att nå delmålet om minskad naturgrusanvändning och ökad andel återanvänt material. I uppdraget skulle ingå att utveckla kravspecifikationer och metoder för att avgöra vilka hushållnings- och miljöaspekter, som bör gälla för användning av naturgrus och alternativt material.

Kristdemokraterna anser, att det inte räcker med hushållningsaspekter vid frivilliga överenskommelser för att trygga tillgången till råvatten av god kvalitet. Grushushållningsplaner bör upprättas, både regionalt och nationellt. Den

nya administrationen av vattenavrinningsområden underlättar för en sådan hushållning.

2. Utbyggnad av havsbaserad vindkraft m.m. (punkt 5)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02: MJ420 (m) yrkande 5, 2001/02: MJ484 (s) och 2001/02: MJ529 (c) yrkande 7.

Ställningstagande

En storskalig vindkraftsutbyggnad längs den svenska kusten kan få negativa konsekvenser för svenskt yrkesfiske. Det saknas erfarenhet av vad som inträffar i närmiljön runt vindkraftverkets etablering.

De risker med utbyggnaderna som har framförts gäller framför allt de in-frajud som uppstår omkring ett vindkraftverk och vilka effekterna blir på fisket, på fiskebeståndet och lek-miljön. De områden som är aktuella för vindkraftverk är ofta just där fisken leker eller växer upp. Det är också där det småskaliga fisket bedriver sin verksamhet.

Fiskeribiologiska undersökningar bör genomföras både vid planerade områden och i anslutning till redan etablerade verksamheter.

3. Marina reservat (punkt 6)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02: MJ220 (c) yrkande 11 och 2001/02: MJ529 (c) yrkande 9 samt avslår motionerna 2001/02: MJ302 (v) yrkande 7, 2001/02: 440 (mp) yrkandena 1 och 2 samt 2001/02: MJ467 (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Det arbete som pågår från Naturvårdsverkets och länsstyrelsens sida för att inrätta marina reservat längs den svenska kusten skapar stor oro och blockerar många av de framtidsdiskussioner som fiskerinäringen, tillsammans med kommunerna, skulle behöva koncentrera sig på. Det beror framför allt på den hantering som respektive myndighet ansvarar för när det gäller planeringen av marina reservat.

En avgörande fråga för ett livskraftigt fiske är tillgängligheten till vattenområdena. Därför får inte reservatsdiskussionerna och nationalparksförslag genomföras utan att en mycket tydlig dialog och överenskommelse med den näring som främst för sin överlevnad är i behov av och har värnat om ett långsiktigt hållbart fiske.

Det pågår på vissa håll runt den svenska kusten, i t.ex. Strömstads och Tanums kommuner, en lokal diskussion mellan yrkesfiskarna och kommunerna med syfte att finna alternativ till stark reglering och reservatsförslag. Denna diskussion och värdefulla gemensamma syn på kustfisket och ömsesidiga förtroende får inte nonchaleras av statens centrala myndigheter.

4. Användning av miljöanpassade bilar (punkt 10)

av Ulf Björklund (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Per-Samuel Nisser (m), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ303 (m) och 2001/02:MJ308 (kd).

Ställningstagande

Biltrafik har vissa nackdelar och dit hör utsläppen av för miljön skadliga avgaser från förbränningsmotorer. I tätorter och i storstäder kan dessa utsläpp bli till allvarliga hälsorisker. I många kommuner i landet pågår därför ett intensivt arbete för att reducera de negativa verkningarna av avgaserna.

I Stockholm pågår ett aktivt arbete med att undanröja hinder och skapa incitament för att öka andelen miljöbilar på stadens gator. Stockholm har också beslutat att på vissa ställen införa gratis parkering för elbilar. Nästa steg förväntas bli utvidgad gratis parkering även för andra miljöanpassade bilar.

Det går i dag inte att införa ett generellt undantag som innebär fri parkering för miljöanpassade bilar. Trafikförordningen ger i dag möjlighet till ett sådant undantag för handikappade, näringsidkare samt boende i ett visst område. Tillämpningen av likställighetsprincipen hindrar nämligen kommuner som vill göra undantag för att stimulera innehav av miljöanpassade bilar genom fri parkering. I dag har Göteborg ett generellt undantag men detta har inte prövats i domstol. Det vore rimligt att lagen ändras till den verklighet vi har i dag.

5. Den svenska bilparken (punkt 11)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ306 (kd) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi har en åldrande bilpark i Sverige. Äldre bilar släpper ut mer avgaser än nya bilar, förbrukar mer drivmedel och är mindre säkra än nya bilar. För varje gammal bil som byts ut mot en ny får vi alltså bättre luft och mindre förbrukning av ändliga resurser som olja. Det finns åtgärder av ”morotskaraktär” och ”piskkaraktär”, och båda är nödvändiga för att nå tillräckligt stor effekt. Till ”morötterna” kan nämnas ytterligare sänkt bilskatt för nyare bilar och en förhöjd skrotpremie på gamla bilar. Till incitament av ”piskkaraktär” kan man räkna en höjning av bilskatten på gamla bilar.

En del av dessa åtgärder är redan föreslagna och genomförda, men det gäller att gå längre än vad staten hittills gjort. Kanske skall ett totalförbud för fordon i vissa åldersklasser i Sverige övervägas. Viktigt är då att klargöra och säkra gränsen mot s.k. veteranbilar.

Regeringen bör kartlägga anledningen till att vi har en så åldrad bilpark och förslå åtgärder för att minska denna till förmån för miljön, människors liv och hälsa.

6. Kalkning (punkt 13)

av Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ260 (fp) yrkande 2.

Ställningstagande

Genom att kalka skogsmarken i områden med högt nedfall av luftburna föroreningar kan man motverka onaturlig markförsurning och återställa vattenkvalitet i bäckar och sjöar. Det finns resultat av god forskning och försöksverksamhet, och det är relativt väl känt vilka områden som är i störst behov av åtgärder och metoder.

Ett av de mest behövande områdena i landet är området från gränstrakterna Sjuhärad/Småland/Halland upp till Fyrstadsområdet i nordvästra Västergötland och delar av Bohuslän. Högt nedfall och berggrund med låg buffertkapacitet, dvs. sur berggrund, gör områdena särskilt känsliga, men fortfarande har inte någon insats gjorts i stor skala. Regeringen bör presentera åtgärder för att komma i gång med en skogsmarkskalkning mer fullskaligt i detta område och andra liknande områden med försurningsproblem.

7. Samordning av kalkning av sjöar och vattendrag och skogskalkning (punkt 15)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ519 (kd) yrkande 3.

Ställningstagande

Ett antal internationella överenskommelser om att minska utsläppen av försurande ämnen har ratificerats. Dessa överenskommelser förväntas leda till kraftiga utsläppsminskningar från länderna i Europa. Förutom utsläppsminskningar inom industrin och energisektorn m.m. krävs omfattande kalkning för att minska den befintliga försurningen.

Miljö kvalitetsmålet Bara naturlig försurning har två delmål avseende graden av försurning i vatten och mark. För det första skall år 2010 högst 5 % av sjöarna och högst 15 % av sträckan rinnande vatten vara drabbade av försurning som orsakats av människan. För det andra skall före 2010 trenden mot ökad försurning av skogsmarken vara bruten och en återhämtning påbörjad i områden som försurats av människan.

Kristdemokraterna anser att regeringens åtgärder är otillräckliga. I budgetpropositionen nämns skogskalkningen, men regeringen föreslår ingen sådan åtgärd. En långsiktig strategi för sjöar och vattendrag bör omfatta mer än bara åtgärder direkt i vattnet eftersom försurningen i sjöar bland annat är en följd av att omgivande marker försurats.

Det finns något motstridiga rapporter om skogskalkningens effekt på skogstillväxten samt på flora och fauna i skog och våtmark. Därför bör försök i större skala göras i områden med högt försurningstryck och fler studier bör genomföras.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (punkt 1)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Den 21 november 2001 beslutade riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2002. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2003 och 2004.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Ett övergripande mål för den ekonomiska politiken bör vara en sänkt utgiftskvot. För detta krävs såväl en moderniserad arbetsmarknad och avregleringar som sänkta skatter och lägre offentliga utgifter.

Våra förslag syftar också till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Vi vill satsa på en utbildning som ger alla större möjligheter till ett rikare liv. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Ännu fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna för ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi om de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma. Avsevärda resurser tillförs till exempel för att bryta den ökade sjukfrånvaron och de ökande förtidspensioneringarna.

Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 21 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu

aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 20. För budgetåret 2002 förordar vi i vår kommittémotion 2001/02: MJ508 (m) yrkandena 1–6.

2. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (punkt 1)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Den ekonomiska ramen för utgiftsområde 20 har redan beslutats av riksdagens majoritet. Vi kristdemokrater redovisar därför i ett särskilt yttrande i betänkandet vårt krav på ett nytt anslag för skogskalkning. Vi har länge kritiserat att det varit svårt att utläsa ur regeringens budget hur mycket pengar som anslagits till kalkning. Så småningom bör hela den samlade kalkningsinsatsen sammanföras till ett gemensamt anslag, eftersom en gemensam strategi med sammanslagen sjö- och skogskalkning kan komma att minska resursbehovet. Vi har anslagit 50 miljoner per år för år 2001, 2002 respektive 2003.

De försurande inhemska utsläppen har kraftigt minskat. Hälften av det sura nedfallet i vårt land orsakas av andra länder i Europa. Men försurningen i mark och vatten minskar långsamt. Eftersom marken är försurad, minskar försurningen av vattendragen ganska långsamt, trots kalkning. Kalkning av avrinningsområden bidrar till snabbare minskning av försurningen.

Kristdemokraterna har länge yrkat på att regeringen skall ta fram ett klimatpolitiskt handlingsprogram. Äntligen verkar vi nu vara framme vid detta. Det krävs omgående krafttag för att hejda koldioxidutsläppen. Det handlar om utfasning av fossilbränslen i energiproduktion och i transportsektorn. Det rimmar därför illa, att regeringen vill skattebelägga biobränslen. Bilindustrin bör ges i beting att finna andra drivmedel än fossilbränsle, ev. med stöd av lagstiftning. Man måste kunna redovisa, hur koldioxidutsläppen från nyproducerade bilar helt kan upphöra. Miljökostnader bör vägas in vid upphandling.

I budgeten hänvisar regeringen bl.a. till de gröna nyckeltalen, där antalet miljöcertifierade företag ingår. Vi kristdemokrater har i våra motioner återkommit till att detta nyckeltal på något sätt även skall omfatta det miljöarbete, som bedrivs i icke-certifierade företag, eftersom kostnaden för certifiering är relativt hög och därmed verkar hindrande.

3. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (punkt 1)

av Eskil Erlandsson (c).

Den 21 november 2001 beslutade riksdagens majoritet om ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena. Jag väljer att i ett särskilt yttrande redovisa vår politik som berör utgiftsområde 20 i den statliga budgeten.

Det är glädjande att regeringen tagit till sig av Klimatkommitténs och Centerpartiets förslag om att inrätta klimatpolitiska program. Anslaget 34:15 Klimatpolitiska program bör dock ökas med 80 miljoner kronor för att ytterligare förstärka det lokala arbetet. En del av anslaget bör öronmärkas för att

möjliggöra individuell återföring av kostnader för vatten och värme i flerbostadshus med hjälp av IT.

Kalkning är tyvärr en nödvändig åtgärd som utvecklingen ser ut för närvarande. Medel till kalkning av försurade sjöar, vattendrag och skogar bör få mer resurser. En omfördelning inom anslaget 34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden bör därför ske genom att 15 miljoner kronor bör flyttas från de medel som avsätts för inköp av skogsmark. Därtill bör anslaget 34:3 reduceras med 100 miljoner kronor genom att medlen till inköp av skogsmark minskas. Centerpartiet förordar en ny modell för bevarande av skyddsvärd skogsmark.

Centerpartiet föreslår att anslagen till ideella organisationer verksamma inom natur- och kulturmiljöområdet räknas upp. Anslaget 34:2 Miljöövervakning m.m. bör räknas upp med 5 miljoner kronor för detta ändamål. Saneringen av förorenade områden bör tillföras mer medel. Ett led i att stärka det civila samhället är att ha starka organisationer. Organisationer som Svenska Naturskyddsföreningen och Sveriges Hembygdsförbund är antagligen de som har den bästa bevakningen av bevarandet av den biologiska mångfalden i kulturlandskapet. Även studieförbund och fiskevårdsföreningar spelar på många platser en stor roll i det ideella arbetet. Ersättningen till de ideella krafterna är blygsamma jämfört med vad tjänstemän och konsulter kostar.

Även anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden bör räknas upp med 15 miljoner kronor. Inom anslaget 34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden finns medel för avsättning av skyddsvärd skogsmark samt medel för kalkning. Dessa olika områden bör delas i budgethänseende för att nå mer förutsägbara anslagsnivåer för respektive insatser och en mer långsiktig politik än vad som gäller i dag.

4. Marina reservat (punkt 6)

av Maria Wetterstrand (mp).

Det är mycket positivt att utvecklingen går mot att inrätta fler marina reservat. I detta sammanhang vill jag poängtera att dessa marina reservat och speciellt skyddade uppväxtplatser mycket väl går att kombinera med det lokala beståndsbevarande kustfisket. Det vore t.o.m. fördelaktigt i många fall att inrätta lokalt områdesansvar för reservaten. Den lokala befolkningen och främst då yrkesfiskarna har en lång tradition av kunskaper om de olika arternas beteende och överlevnadsvillkor.

Samtidigt är det intressant att se på studier från USA som indikerar att reservat med fiskeförbud kan fungera som områden där fiskbestånden kan återhämta sig ostört och senare bidra till större fångster utanför de skyddade områdena. Även små reservat kan enligt studien vara mycket effektiva i det avseendet.

En variation av reservat där vissa har fiskeförbud och vissa kombineras med beståndsbevarande lokalt kustfiske och områdesansvar skulle kunna ge en bra kunskapsgrund för fortsatt arbete med införande av fler marina reservat.

5. Miljövänliga alternativ (punkt 9)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Kristdemokraterna vill i motion MJ423 yrkande 1 premiera den bilist som använder sig av miljövänliga alternativ. Utskottet redogör för det samarbete regeringen har med producentsidan. Det är viktigt att förändra bilen. Men med befintliga fordon kan bilisten/konsumenten välja det miljömässigt bästa alternativet. För närvarande är det alternativet oftast dyrare än andra. I stället bör en bilist/konsument premieras för ett sådant val.

6. Marinbiologisk forskning (punkt 16)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Under 1980-talet och 1990-talets början inrättade Naturvårdsverket ett flertal fasta forskartjänster inom miljövarldsforskningen, bl.a. professorstjänster, som förlades till olika universitet. Fem tjänster förlades till Kristinebergs marina forskningsstation. Denna grupp blev pionjärer inom svensk marin ekotoxikologi.

Finansieringen upphörde när Naturvårdsverkets forskningsanslag drogs in 1998, något som Kristdemokraterna starkt kritiserat. Efter ett par års tillfällig finansiering hänvisades forskargruppen i år till det nya forskningsrådet Formas, till EU:s fonder och till privata fonder. Den 1 juli 2001 upphörde emellertid finansieringen för tre i forskargruppen. För de övriga två skulle finansieringen upphöra den 1 januari 2002. Man fick emellertid i löfte att ett beslut i december troligen skulle innehålla en lösning av finansieringen, bara någon vecka innan verksamheten skulle upphöra!

Omkring 1 november 2001 fick man besked om att forskningen var finansierad för ytterligare tre år.

Kristinebergs marina forskningsstation klassas av EU som en europeisk resurs och kan ta emot andra EU-forskare, där EU står för alla kostnader.

Forskningen på stationen är en del av arbetet för att följa upp de svenska miljömålen. Flera av forskarna på forskningsstationen är engagerade i olika internationella havsforskningsorganisationer. Sverige anses, även av sig själv, vara framstående inom miljörelaterad forskning. Den ekotoxikologiska gruppens inriktning mot persistenta miljögifter har i hög grad bidragit till det.

En långsiktig forskning bör inte finansieras projektvis utan bör ha en stabil finansiering, som inte heller varierar med ett universitets ekonomiska ställning. Detta belyser den nuvarande felaktiga principen för forskningens finansiering, som mest bygger på forskning i projektform. Större del av forskningsanslaget borde fördelas till universitetens basanslag, så att långsiktig och uppföljande forskning kan få en stabil finansiering.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2001/02:1 utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Regeringen (Miljödepartementet) har föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 34:2 Miljöövervakning m.m., ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av miljöövervakning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 000 000 kr under år 2003, högst 40 000 000 kr under år 2004 och högst 30 000 000 kr under år 2005 (avsnitt 3.7.2),
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 34:2 Miljöövervakning m.m., ingå ekonomiska förpliktelser i samband med bilavgasverksamheten som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 16 000 000 kr under vart och ett av åren 2003, 2004 och 2005 (avsnitt 3.7.2),
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller inträngsersättningar i värdefulla naturområden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 120 000 000 kr under år 2003 (avsnitt 3.7.3)
4. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 110 000 000 kr under år 2003, högst 110 000 000 kr under år 2004 och högst 80 000 000 kr under år 2005 (avsnitt 3.7.4),
5. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 34:5 Miljöforskning, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 20 000 000 kr under år 2003, högst 15 000 000 kr under år 2004 och högst 10 000 000 kr under år 2005 (avsnitt 3.7.5),
6. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 12 000 000 kr under år 2003, högst 12 000 000 kr under år 2004 och högst 12 000 000 kr under år 2005 (avsnitt 3.7.11),
7. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om anslaget 34:15 Stöd till klimatinvesteringar, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare

åtaganden innebär utgifter på högst 500 000 000 kr under åren 2003 och 2004 (avsnitt 3.7.16)

8. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 80 000 000 kr under år 2003, högst 65 000 000 kr under år 2004, högst 50 000 000 kr under år 2005, högst 45 000 000 kr under år 2006 och högst 40 000 000 kr under år 2007 (avsnitt 4.1.2),
9. att riksdagen för budgetåret 2002 anvisar anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt följande uppställning:

Forskningspolitik

26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader; ramanslag; 38 924 000 kr,

26:2 Forskningsrådet för miljö areella näringar och samhällsbyggande: Forskning; ramanslag; 255 720 000 kr.

Miljöpolitik

34:1 Naturvårdsverket; ramanslag; 311 035 000 kr,

34:2 Miljöövervakning m.m.; ramanslag; 200 666 000 kr,

34:3 Åtgärder för biologisk mångfald; ramanslag; 960 419 000 kr,

34:4 Sanering och återställning av förorenade områden; ramanslag; 418 746 000 kr,

34:5 Miljöforskning; ramanslag; 58 644 000 kr,

34:6 Kemikalieinspektionen; ramanslag; 89 736 000 kr,

34:7 Internationellt miljösamarbete; ramanslag; 39 682 000 kr,

34:8 Stockholms internationella miljöinstitut; obetecknat anslag; 12 000 000 kr,

34:9 Statens strålskyddsinstitut; ramanslag; 100 923 000 kr,

34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader; ramanslag; 84 362 000 kr,

34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning; ramanslag; 69 266 000 kr,

34:12 Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.; ramanslag; 26 752 000 kr,

34:13 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.; ramanslag; 227 688 000 kr,

34:14 Information om klimatfrågor; ramanslag; 30 000 000 kr,

34:15 Stöd till klimatinvesteringar; ramanslag; 200 000 000 kr.

Motionerna

2001/02:Fi294 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

21. Riksdagen anvisar för budgetåret 2002 anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård samt utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar enligt uppställningen i bilaga 2,

2001/02:T465 av Sven Bergström m.fl. (c):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en del av anslaget för klimatpolitiska program bör öronmärkas för att möjliggöra individuell återföring av kostnader för vatten och värme i flerbostadshus med hjälp av IT.

2001/02:MJ220 av Åke Sandström m.fl. (c):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stoppa bildandet av marina reservat och nationalparker till havs.

2001/02:MJ229 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en aktionsplan med konkreta åtgärdsförslag för att minska bifångster av tumlare.

2001/02:MJ260 av Elver Jonsson (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillåta mer fullskalig kalkning i område där bufferkapaciteten är svag på grund av s.k. sur berggrund.

2001/02:MJ302 av Kjell-Erik Karlsson m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att inrättandet av akvatiska skyddsområden bör påskyndas.

2001/02:MJ303 av Carl-Erik Skårman (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera ökning av användning av miljöanpassade bilar.

2001/02:MJ306 av Amanda Agestav (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en kartläggning av den svenska bilparken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag för att minska den åldrande bilparken.

2001/02: MJ308 av Caroline Hagström m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vidta åtgärder för att underlätta för en marknadsexpansion av miljöbilar.

2001/02: MJ337 av Agne Hansson m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppräknig av anslag till ideella organisationer verksamma inom natur- och kulturmiljöområdet.

2001/02: MJ339 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka resurserna till kalkning av vatten och skogsmark.

2001/02: MJ358 av Gudrun Lindvall (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av översyn av på vilket sätt skog större än vad som kallas nyckelbiotop och mindre än vad som avsätts som naturreservat skall sparas.

2001/02: MJ395 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om delning av anslaget 34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden.
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt uppställning:

2001/02: MJ420 av Göte Jonsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurser till kalkning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om storskalig vindkraft.

2001/02: MJ423 av Lars Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att premiera miljövänliga alternativ.

2001/02: MJ440 av Gudrun Lindvall (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av marina reservat.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behov av åtgärder för att skydda hotade arter i hav.

2001/02:MJ467 av Per Lager m.fl. (mp):

4. Riksdagen begär att regeringen påskyndar inrättandet av fler marina reservat.

2001/02:MJ484 av Christer Skoog m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konsekvensanalyser innan havsbaserad vindkraft byggs ut.

2001/02:MJ508 av Göte Jonsson m.fl. (m):

1. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 20 politikområde 34:1 Naturvårdsverket för år 2002 308 535 000 kr.
2. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 20 politikområde 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald för år 2002 900 000 000 kr.
3. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 20 politikområde 34:4 Sanering av förorenad mark för år 2002 268 746 000 kr.
4. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 20 politikområde 34:13 Bidrag till SMHI för år 2002 207 688 000 kr.
5. Riksdagen beslutar att avskaffa anslaget 34:14 Information om klimatfrågor i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 20 politikområde 34:15 Stöd till klimatinvesteringar för år 2002 100 000 000 kr.

2001/02:MJ513 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om marina skyddade områden.

2001/02:MJ519 av Alf Svensson m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kalkningen av sjöar och vattendrag skall samordnas med skogskalkningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grushushållningsplaner.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de marina forskningsstationernas status och finansiering.
20. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt uppställning:

2001/02:MJ521 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

19. Riksdagen anvisar med följande ändringar anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag enligt uppställning:

2001/02:MJ522 av Ester Lindstedt-Staaf m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kalkning av vatten och skog.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om organisering och finansiering av marinbiologisk forskning.

2001/02:MJ523 av Caroline Hagström m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kalkning.

2001/02:MJ529 av Åsa Torstensson m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om havsbaserade vindkraftverk.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om marina reservat.

2001/02:N41 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den aviserade Reaktorsäkerhetsutredningen bör få i direktiv att även se över riskerna vid en eventuell attack mot kärnkraftverken.

BILAGA 2Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 20
Allmän miljö- och naturvård

1 000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

	Politikområde Anslag	Utskottets förslag
26	Forskningspolitik	
1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	38 924
2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning (<i>ram</i>)	255 720
34	Miljöpolitik	
1	Naturvårdsverket (<i>ram</i>)	311 035
2	Miljöövervakning m.m. (<i>ram</i>)	200 666
3	Åtgärder för biologisk mångfald (<i>ram</i>)	960 419
4	Sanering och återställning av förorenade områden (<i>ram</i>)	418 746
5	Miljöforskning (<i>ram</i>)	58 644
6	Kemikalieinspektionen (<i>ram</i>)	89 736
7	Internationellt miljösamarbete (<i>ram</i>)	39 682
8	Stockholms internationella miljöinstitut (<i>obet.</i>)	12 000
9	Statens strålskyddsinstitut (<i>ram</i>)	100 923
10	Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	84 362
11	Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning (<i>ram</i>)	69 266
12	Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m. (<i>ram</i>)	26 752
13	Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m. (<i>ram</i>)	227 688
14	Information om klimatfrågor (<i>ram</i>)	30 000
15	Stöd till klimatinvesteringar (<i>ram</i>)	200 000
	Summa för utgiftsområdet	3 124 563

BILAGA 3

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2002 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	(m)	(kd)	(c)	(fp)
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	(ram)	38 924				
26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	(ram)	255 720		-40 000		
34:1 Naturvårdsverket	(ram)	311 035	-2 500	-12 000		
34:2 Miljöövervakning m.m.	(ram)	200 666		-20 000	+5 000	
34:3 Åtgärder för biologisk mångfald	(ram)	960 419	-60 419	-100 000	-100 000	+150 000
34:4 Sanering och återställning av förorenade områden	(ram)	418 746	-150 000		+15 000	
34:5 Miljöforskning	(ram)	58 644				
34:6 Kemikalieinspektionen	(ram)	89 736				
34:7 Internationellt miljösamarbete	(ram)	39 682				
34:8 Stockholms internationella miljöinstitut	(obet.)	12 000				
34:9 Statens strålskyddsinstitut	(ram)	100 923				

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	(m)	(kd)	(c)	(fp)
34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	(ram)	84 362				
34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	(ram)	69 266				
34:12 Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.	(ram)	26 752				
34:13 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.	(ram)	227 688	-20 000	-5 000		
34:14 Information om klimatfrågor	(ram)	30 000	-30 000			
34:15 Stöd till klimatinvesteringar	(ram)	200 000	-100 000		+80 000	-200 000
34:16 Skogsmarkskalkning	(ram)			+50 000		
Summa		3 124 563	-362 919	-127 000	±	-50 000